

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav Dálného východu

Bakalářská práce

Ivana Smutná

Významné korejské spisovatelky druhé poloviny 20. století

**The Eminent Korean Women Writers in the second half of the 20th
century**

Praha 2010

vedoucí práce: Doc. PhDr. Miriam Löwensteinová, Ph.D.

Čestné prohlášení

Čestně prohlašuji, že jsem absolventskou práci vypracovala samostatně a všechny použité prameny jsem uvedla podle platného autorského zákona v seznamu použité literatury a zdrojů informací.

Praha 6. června 2010

.....

Podpis autorky

Poděkování

Ráda bych poděkovala doc. PhDr. Miriam Löwensteinové, Ph.D. za podnícení mého zájmu o téma bakalářské práce, za její odborné vedení a cenné připomínky. Děkuji také PhDr. Libuši Heczkové za cenné rady při zpracování této práce a v neposlední řadě Mgr. Radce Vaňurové za textové korekce a připomínky k práci.

Obsah

1	Úvod.....	5
2	Ženské psaní.....	6
3	Průkopnice „ženského psaní“ v socio–historickém kontextu	8
3.1	Vzdělání	9
3.2	První autorky v koloniální Koreji	10
3.2.1	Kim Mjŏng-sun (김명순 , 金明淳, 1896–1951).....	14
3.2.2	Na Hje-sŏk (나혜석, 羅蕙錫, 1896–1946)	16
3.2.3	Kim Wŏn-džu (김원주, 羅蕙錫, 1896–1971)	16
3.3	Autorky píší ve 30. letech	19
4	Poválečná literatura v socio–historickém kontextu.....	27
4.1	60. a 70. léta korejské ženské literatury	29
4.2	Korejské spisovatelky od 80. let po současnost.....	31
4.3	Nejvýraznější představitelky korejské ženské prózy druhé poloviny 20. století.....	32
4.3.1	Pak Wan-sŏ (박완서, 朴婉緒, 20.10.1931)	32
4.3.2	Han Mu-suk (한무숙, 韓戊淑, 1918–1993).....	38
4.3.3	Han Mal-suk (한말숙, 韓末淑, nar. 27.12.1931).....	42
4.3.4	Kang Sin-džä (강신재, 姜信哉, 8.5.1924–12.5.2001).....	45
5	Závěr	48
6	Bibliografie	50

1 Úvod

Tato bakalářská práce pod názvem: „Významné korejské spisovatelky druhé poloviny 20. století“ se zabývá korejskou ženskou prózou 20. století, a to od jejích prvních výrazných představitelk, až po nejvýraznější představitelky dnešní doby. Nemůžeme použít termín „všeobecně známé“, a to z důvodů dodnes silně zakotveného korejského patriarchálního systému, díky kterému není například látka týkající se žen–spisovatelek zahrnuta do školních osnov. Na vlastní kůži jsem měla možnost pocítit v korejské společnosti přetrvávající tabu a dodržování nepsaného zákoníku vztahů mezi pohlavími, což ještě umocnilo můj zájem o moderní korejskou ženskou prózu.

Autorky Pak Wan–sö , Han Mu–suk, Han Mal–suk, Kang Sin–džä jsou všeobecně uznávané ve světových literárních kruzích a díky překladům jejich děl do angličtiny a jiných jazyků, popřípadě i češtiny, se s jejich dílem měla možnost seznámit široká veřejnost. Cílem mé práce je obeznámit čtenáře s okolnostmi, ve kterých se tyto ženy objevily na literárním poli, se specifiky každé z nich a s přehledem toho nejdůležitějšího, co napsaly. Vzhledem k tomu, že tato generace není v moderní korejské literatuře první, pocítila jsem potřebu zahrnout do práce ženy, které se svými neúnavnými aktivitami zasadily o uchycení pojmu „spisovatelka“ na korejské literární scéně. K lepšímu představení atmosféry doby, ve které žily, jsem pokládala za vhodné uvést vše v tzv. socio–historickém kontextu, kde se pokouším přiblížit historickou situaci na poloostrově, první vzdělávací instituce pro ženy, jejich úpornou snahu o prolomení bariéry vystavěné konfuciánskou tradicí a její následky. Tento i následující oddíl jsem doplnila proudy, které v té či oné době dominovaly literatuře včetně jejich nejvýznamnějších zástupců. V podkapitolách týkajících se jednotlivých autorek jsem se snažila vystihnout způsob, jakým psaly a uvést jejich nejvýznamnější práce a celkově je tak přiblížit těm, kteří se s jejich díly neměli možnost setkat. Tomu, kdo měl možnost si přečíst některá jejich díla, nabízím pohled na autorky z jiného úhlu, který by mohl přispět k rozpoznání hlubších myšlenek skrytých v jejich textech.

Závěrem své práce jsem se měla pokusit zodpovědět otázku, zda existuje v korejské literatuře fenomén ženského psaní. Problematiku samotného termínu „ženské psaní“ řeším v první kapitole, kde zároveň předesílám, že ač zní jednoduše, jednoduchá vůbec není. Nechtěla jsem, aby byla tato práce zaměřená feministicky, proto se koncentruji spíše na obecné charakteristiky ženské literatury a nestavím do opozice mužskou a ženskou část

literární sféry více, než je nutné. Vzhledem k mým omezeným znalostem na poli literární teorie není toto mé zpracování tvrzením, spíše úvahou založenou na četbě literatury a zkušenostech získaných při psaní této práce.

Při prepisech korejských jmen v textu používám standardní českou vědeckou transkripci, v závorce pak uvádím originál v korejštině, popřípadě volný překlad do češtiny.

2 Ženské psaní

Těžko můžeme něco namítat proti tvrzení Zory Obstové, která v obecném úvodu své práce *Ženská próza v italské moderní literatuře* říká: „Stěží bychom našli teoretickou práci pojednávající o ženách spisovatelkách, která by si v úvodu nepoložila otázku, zda existuje ženská literatura, a nepokoušela se na ni odpovědět. Většina autorů (i autorek) se výrazu „ženská literatura“ úzkostlivě pokouší vyhnout....“¹

Chceme-li odpovědět na zadanou otázku existuje-li v korejské literatuře fenomén ženského psaní, měli bychom především rozumět pojmu samotnému. V empirických vědách je fenomén obecné označení pro pozorovaný jev (věc, událost, proces apod.). Ženské psaní můžeme chápat jako psaní ženami, tedy autorkami, nebo psaní pro ženy, tedy čtenářky, nebo také jako psaní o ženách, tedy hrdinkách.

Podle americké literární kritičky Elaine Showalter z Pricetonské univerzity existují dva základní přístupy dosavadní feministické literární kritiky: „feministické čtení“ a „gynokritika“. Feministické čtení se zabývá ženou jako čtenářkou, zatímco gynokritika zkoumá ženu jako autorku literárních textů a staví tak do středu pozornosti tvůrčí zobrazení ženské zkušenosti a ženskou tvořivost. Tento model vychází z prací francouzského přístupu *écriture féminine*, který za sídlo a sílu ženské tvořivosti považuje ženskou biologickou specifičnost.² Vzhledem k celkovému charakteru této práce se budeme dále soustředit na gynokritický přístup.

---

¹ OBSTOVÁ, Zora: *Ženská próza v italské moderní literatuře*, str. 13

² OATES-INDRUCHOVÁ, Libora: *Ženská literární tradice a hledání identit*, str. 23

Ženská literární tvorba je vždy ženská,
nemůže být jiná než ženská,
v tom nejlepším případě je nejženštější,
jediná potíž je vymezit, co máme na mysli
pod pojmem ženskost.

Virginia Woolfová

Podle Showalterové a jejího přístupu jsou předmětem studia gynokritiky historie, styly, témata, žánry a struktury psaní žen, psychodynamika ženské tvořivosti, trajektorie individuálního či kolektivního ženského vývoje, evoluce a zákony ženské literární tradice.³ Definovat jedinečnou odlišnost psaní žen, jak připomíná ve svém citátu Virginia Woolfová, představuje náročný úkol. Nicméně čteme-li pozorně texty Pak Wan-sŏ, cítíme z nich jemnou, těžko popsatelnou povahu ženského způsobu psaní. Han Mal-suk naopak dominuje svou prací se slovy, lehkou rukou, ženským humorem apod. Je to především jazyk, jeho praktické užití a vyznění, který dělá její práce specificky ženskými. Jeho charakteristika je blíže popsána v samostatných částech věnovaných jednotlivým autorkám. Kromě přístupu žen k jazyku jsou to dále: lexikální rozsah a ideologicko-kulturní determinanty vyjadřování, na které se feministická kritika soustředí. Protesty Woolfové proti cenzuře, která ženám odřízla přístup k jazyku, k jeho úplným zdrojům a donutila je tak k mlčení, či vyhýbavé řeči, bychom mohli zkusit aplikovat na práce prvních korejských autorek jako Kim Mjŏng-sun, Na Hje-sŏk a Kim Wŏn-džu. To, že podle ní ženskou literaturu stále ještě straší duchové potlačeného jazyka⁴, platilo podle mého názoru v korejské literatuře v celém průběhu 20. století.

Posledním aspektem k posuzování ženského psaní, který bych zde chtěla uvést, je model psaní žen zasazený do kulturního kontextu. Showalterová se domnívá, že teorie založená na modelu ženské kultury poskytuje úplnější a uspokojivější způsob, jak mluvit o specifičnosti a odlišnosti psaní žen, nežli teorie založené na biologii, lingvistice či psychoanalýze. Teorie kultury podle ní v sobě zahrnuje myšlenky o ženském těle a myšlení a interpretuje je ve vztahu k sociálním kontextům, ve kterých se objevují, což je spjato s jejich kulturním prostředím.⁵ Prostředí na Korejském poloostrově a jeho působení na formování osobností

---

³ OATES-INDRUCHOVÁ, Libora: *Ženská literární tradice a hledání identit*, str. 134

⁴ WOOLF, Virginia: *Řeč, rukopisné poznámky*, Londýn 1978, str. 164. Uvedeno v: OATES-INDRUCHOVÁ, Libora: *Ženská literární tradice a hledání identit*, str. 149

⁵ OATES-INDRUCHOVÁ, Libora: *Ženská literární tradice a hledání identit*, str. 155

autorek, a to především „průkopnic“ je jedním z klíčových faktorů. Detailnější charakteristiku uvádím v následující kapitole. Tvrzení, že ženská kultura vytváří kolektivní zkušenost v rámci kulturního celku, která vzájemně propojuje spisovatelky napříč prostorem, považuji za pravdivé. Příkladem může být formování autorek píšicích koncem sedmdesátých a začátkem osmdesátých let, ke kterému značnou měrou přispělo analyzování textů prvních moderních spisovatelek. Na jeho základě přišly jejich nástupkyně na fakta, která dále zpracovávaly ve svých vlastních dílech. Pokud se v této práci snažíme o vyhodnocení z hlediska gynokritiky, musíme vzít v potaz i vnější okolnosti určující ženské literární možnosti, jako dobovou situaci, vzdělání, rodinné zázemí apod.

3 Průkopnice „ženského psaní“ v socio–historickém kontextu

Spolu s příchodem moderních západních myšlenek na Korejský poloostrov ke konci 19. století přicházejí nové podněty nejen do společnosti, ale také do literatury. Pocítily to i ženy, které vyrůstaly svázány tradičními neokonfuciánskými zákony státu Čosŏn. Tento státní útvar byl založen již roku 1392, kdy do té doby generál bez vazeb na tehdejší elitu I Söng-gje využil nepříznivou politickou situaci, svrhl oslabenou dynastii Korjŏ a založil svou vlastní dynastii I. Trvala až do anexe Japonskem v roce 1910. Nemůžeme si ovšem myslet, že se změny ve společnosti odehrávaly rychle, a rázem tak padla veškerá dříve zavedená pravidla a povinnosti pro všechny. Na osudech prvních spisovatelek ženského pohlaví, popřípadě v jejich dílech uvidíme, jak nesnadno se prosazovaly. Ačkoliv povědomí ženské otázky nabíralo na významu, neexistovalo v Koreji na začátku století ani žádné hnutí nebo organizace, která by se zasazovala za zrovnoprávnění pohlaví a změny v konfuciánském systému. Jen s nepatrnou nadsázkou můžeme poznamenat, že tradiční postavení ženy podle neokonfuciánských zákonů je v korejské společnosti patrné dodnes. Ženě je podle nich od narození přisouzena submisivní funkce. V mládí je podřízena vůli svého otce, v dospělosti manžela a ve stáří svého syna. Pokud rodina její sňatek předem nedomluví, musí ho přinejmenším oficiálně schválit. Hlavní ženinou rolí je role matky. Porodí-li syna, stává se váženou a úctyhodnou osobou. Potom, co děti odrostou, má právo pěstovat si svoje vlastní zájmy. V korejské patriarchální společnosti je totiž zvykem, že žena je doma s dětmi a stará se o domácnost, zatímco muž plní funkci živitele.

3.1 Vzdělání

Zcela neodmyslitelnou roli při vzniku ženského psaní sehrálo vzdělání. Umožnění studia znamenalo v první řadě pro dívky možnost opustit dům a začít poznávat okolní svět, přemýšlet o něm, vytvářet si na něj svůj názor a přirozeně se začlenit do společnosti. Pokud se blíže podíváme na přechodné období, od otevření Koreje⁶ po anexi Japonskem (1910), nalezneme právě zde první volání po právech pro ženy. Tyto hlasy se začaly ozývat spolu s rozvojem katolické a zejména protestantské církve a růstem počtu jejich stoupenců. Nesmíme opomenout ani významné hnutí tonghak⁷, v jehož programu byla zmíněna ženská otázka spolu s vůbec první veřejnou kritikou postavení ženy v korejské společnosti. Právě s rozvojem křesťanství a založením misijních škol se pro některé dívky naskýtá příležitost ke studiu. Pro zajímavost uvedme, že na založení první misijní školy pro dívky v roce 1886 se velkou měrou podepsala Američanka W. T. Scartonová, členka metodistické episkopální církve. Původně se zabývala domácí výukou angličtiny, později zaznamenala úspěch u rodičů dívek svým tvrzením, že patřičné vzdělání dívkám pomůže stát se dobrými hospodyňkami, a tato popularita jí umožnila přispět k založení školy. Pro zajímavost podotkněme, že i v dnešní době v Koreji stále vládne představa vzdělaných budoucích matek. To znamená, že vzdělanost žen je vnímána jako základ výhodného sňatku a jako investice do budoucích generací. V Evropě se tato myšlenka promítla také, ale pouze při zakládání prvních dívčích škol. V nich se mladé slečny učily, jak správně hospodařit, starat se o domácnost a rodinu. Když začaly sílit hlasy po emancipaci, tedy pro zrovnoprávnění žen, prvním předpokladem bylo umožnit jim studovat. V USA absolvovaly první ženy univerzitu už ve 40. letech 19. století. V Evropě začala jako první přijímat ženy univerzita v Curychu a to v 60. letech téhož století. Vrátime-li se k první škole založené v Koreji, musíme zmínit, že její patronkou se stala královna Min (1851–1895), manželka krále Kodžonga, který vládl v letech 1863–1907. Právě ona sama napsala na průčelí školy znaky pro vybraný název *Ewha* (梨花, 이화=květy hrušně) v roce 1887. Říká se, že okolí původního kampusu bylo plné hrušní a to inspirovalo zakladatelku pojmenovat školu podle nich. V té době se ještě nejednalo o řádnou

---

⁶ Otevřením Koreje myslíme období po podepsání smluv se západními mocnostmi, které začalo smlouvou s Japonskem (1876, Kanghwaská smlouva).

⁷ 동학, 東學, východní učení, původně náboženské hnutí prosazující sociální a politické reformy, později se pod jeho zástavou rozpoutalo ozbrojené povstání a hnutí pak pokračovalo i počátkem 20. století v další fázi, spojené s tzv. Sektou nebeské cesty, Čchöndogjo.

univerzitu, v podobě, jak ji známe dnes, ale o tzv. *haktang* (학당, ústav), jehož programem bylo „poskytovat ženám možnost moderně se vzdělávat a umožnit jim poznat jejich hodnotu a práva jakožto plnohodnotných lidských bytostí“.⁸ Od roku 1925 poskytovala tato instituce již vyšší vzdělání a v roce 1946 se konečně stala plnohodnotnou univerzitou.

Do konce první dekády nového století vznikla řada soukromých škol, založených převážně ženami. A právě z tohoto typu škol vzešly první moderní ženské spisovatelky, které si v krátkosti představíme.⁹ Ačkoliv v tomto období nalézáme nově vzniklé ženské organizace, není možno jim přikládat velkou váhu. Snažily se např. bojovat proti ženské ngramotnosti, konkubinátu, nesmyslným zákazům a i proti nošení tzv. *čangot* (장옷), jakési kapuce zakrývající hlavu a ramena, kterou se ženy musely halit na ulici. První významnější organizace vznikla v roce 1924 a dostala název „Čosŏn jŏsŏng tonghŏ“ (조선 여성 동회, Společenství korejských žen). Se svými členkami se po celé zemi zasazovaly za vzdělání pro všechny dívky.

3.2 První autorky v koloniální Koreji

V roce 1910, přesněji 22. srpna, vyvrcholil japonský dlouhodobý politický a ekonomický zájem o dění na Korejském poloostrově formální anexí. Tím skončila 518 let trvající vláda království Čosŏn a naopak nastalo nelehké pětatřicetileté období japonské nadvlády. V jeho prvním období, příznačně nazývaném obdobím temna (*amhŭkki*¹⁰, 1910–1919) se situace v Koreji opravdu výrazně zhoršila. Japonská nadvláda si krutě vybírala svou daň. Veškeré plány na demonstrace a jiné protivládní akce byly potlačovány hned ve svém zrodu a japonskému plánu „uklidnit“ co nejdříve korejskou veřejnost padlo za oběť kolem dvou desítek tisíc Korejců. Dále byly rozpuštěny politické organizace, zrušena svoboda shromažďování a korejský tisk v této době téměř zanikl. Kromě několika vědeckých či náboženských časopisů, které podléhaly přísné cenzuře, nevycházelo nic.

Ovšem ženy, které se nyní více soustředily na boj za svůj národ než za pohlavní zrovnoprávnění, si získaly v této době určitou úctu a respekt od mužských protějšků svým

---

⁸ Dostupné na: <http://www.ewha.ac.kr/english/>

⁹ LEE, Younghee: *Ideology, culture and Han*, str. 109.

¹⁰ 암흑기, „doba temna“, 1. období japonské koloniální správy.

bojem proti Japoncům. Jejich statečnost se projevila zejména při účasti na Hnutí 1. března v roce 1919, při kterém participovaly přímo na demonstracích. Na tomto místě můžeme zmínit Ju Kwan-sun (유관순, 柳寬順, 1902-1920). Studovala na zmíněné Ewhě, kde se z ní díky metodistické výuce stala silně věřící osobnost. Po té co nabyl platnost japonský rozkaz k uzavření škol, vrátila se do svého rodného města, kde začala burcovat veřejnost a plánovat protijaponské akce. Sílu nalézala údajně díky silné víře v Boha a odvahu ji dodávala nenávist, kterou cítila k samozvaným kolonizátorům. Při velké demonstraci v březnu 1919 byla zatčena a uvězněna. Její rodiče byli zabiti Japonci a ona sama zemřela ve vězení. Pokud chceme přiblížit další okolnosti této významné historické události, musíme zmínit celosvětové dění. Konec 1. světové války a následné zveřejnění idejí na poválečné uspořádání světa vdechlo naději také korejským nacionalistům, žijícím v exilu. V Tokiu, kde se v té době dostávalo vzdělání nemalému počet korejských studentů, vznikla Organizace korejské mládeže za nezávislost (조선 청년 독립단, *Čosŏn čchŏngnjŏn tongniptan*), která ve své Deklaraci nezávislosti¹¹, sepsané I Kwang-suem¹² požadovala okamžitou nezávislost Koreje.¹³ Na důkaz vážnosti svých myšlenek zorganizovali demonstraci, které se v Tokiu účastnilo na šest stovek korejských studentů. Koloniální veřejnost se dozvěděla o jejich aktivitách a skryté politické organizace zaštitěné náboženskými sektami, na které neměl padnout stín podezření, začaly plánovat domácí celonárodní hnutí. 22. února 1919 zemřel již zmiňovaný král Kodžong. Jeho smrt, jež byla v očích veřejnosti důsledkem japonské tyranie, vznítla nenávist i do té doby nezaújatých občanů. To bylo dobrou příležitostí pro organizátory ke zvýšení počtu účastníků na demonstracích. Na plánovaný pohřeb mělo přijet tisíce truchlících. Po přípravách bylo datum demonstrace naplánováno na 1. března, tedy dva dny před pohřbem, aby se předešlo podezření ze strany Japonců. Jelikož bylo vše důkladně připraveno, vypuklo povstání opravdu v celém svém rozsahu, šířilo se jako vlna po celé zemi a úplně zaskočilo nepřipravené Japonce. Ti je sice byli schopni potlačit, a to velmi brutálním způsobem, ale nezabránili tak stmelení do té doby nespolupracujících nacionalistických skupin a tím pozvednutí národního povědomí a vlasteneckého hnutí. Japonské generální guvernérství se muselo poučit ze svých

---

¹¹ 독립 선언서, 8.února 1919, zvaná též Studentská deklarace nezávislosti nebo Tokijská.

¹² 이광수, 李光洙, I Kwang-su (1892–1950), významný korejský spisovatel.

¹³ ECKERT, Carter J., *Dějiny Koreje*, str. 199

chyb a změnit tak agresivní politiku na o něco umírněnější způsob řízení své kolonie. Nastalo tak druhé období nadvlády, tzv. „období kulturní politiky“.

V tomto období se v Koreji postupně se objevila řada nejrůznějších organizací, mezi nimi i ty literárně zaměřené. Nové ovzduší, naplněné ideály, vnímali především mladí. Pojďme si nyní tedy přiblížit jeden z dobových atributů, který na ně a především také na první spisovatelky zapůsobil. Jedná se o „jŏnă“ (연애, volná láska), ideály tzv. volné lásky. Jak bylo předesláno, ovzduší mezi léty 1920–1930 bylo zcela nezanedbatelně naplněno novými ideály. Dalo by se snad i říci, že došlo k jakési malé kulturní revoluci, jejímiž symboly se stala hesla jako láska, erotika, rozvod apod. Tyto ideály do Koreje proudily z Japonska a velmi brzy se staly předmětem všech společenských debat. Právě nová skupina žen, ovlivněná západními myšlenkami a studující v Japonsku, se stala představitelkami „Éry volné lásky“. Ženy začaly toužit především po možnosti svobodně se rozhodnout. Touha po studiu, volných vztazích a rovnoprávnosti se pomalu stávaly smyslem jejich životů. Mladá generace tak zahájila otevřený boj proti konfuciánským tradicím. Tzv. moderní dívky a moderní chlapci vysedávající po kavárnách, bloumající v objetí po parcích a dávající veřejně najevo svou lásku se stali jeho symbolem. Není se proč divit, že v kolonizované Koreji se tato vlna šířila tak rychle a získala takovou popularitu. Jejím odrazem v literatuře byla četba romantické literatury. Status knihy, kterou musí číst každý, si získal I Kwang-suův kontroverzní román *Bezcitní* (무정, *Mudžŏng*, 1917), který je považován za první moderní korejský román. Protože je toto dílo považováno za opravdový mezník, měli bychom ho krátce představit. Hlavní postavou je mladý učitel angličtiny, kolem něhož se proplétají životní osudy tří žen. Muž váhá, zda se má oženit s tou, se kterou se zaslíbil v dětství, nebo s tou, kterou sice nemiluje, ale jejíž rodina je mu názorově blíže. Trochu stranou se odehrává příběh emancipované houslistky, která později vstupuje do děje jako záchránkyně hrdinovy milé, jež chce spáchat sebevraždu. Hrdina si nakonec bere za ženu tu, která se k němu nejlépe hodí postavením. Všimáme si zde ale toho, že dlouho váhá, ptá se několikrát sebe i jí, zda ho skutečně miluje a jestli má tedy jejich sňatek smysl. Odjíždějí spolu na studia do Ameriky a ve vlaku se setkávají právě s houslistkou a zhrzenou dívkou, které spolu cestují. Jejich vlak zastavují záplavy, které zde náhle udeřily. Mladí se při pohledu na neštěstí rolníků shodují na tom, že se tito lidé musí naučit, jak se těmito přírodním pohromám bránit. A budou to právě oni, kdo v cizí zemi získají potřebné znalosti a budou je posléze jako učitelé předávat korejskému lidu. Všimněme si zde nyní několika motivů, které se nám budou opakovat

v tvorbě níže zmiňovaných autorek. V první řadě je to váhání, zda uposlechnout přání rodičů a podvolit se smluvenému sňatku. Dále přítomnost emancipované studentky, která otevřeně mluví o tom, že život v manželství není smyslem ženina života. Postavy se nám v tomto románu vyvíjejí, a pokud se podíváme konkrétně na ženské hrdinky, vidíme, že se charakterově mění podle toho, jak na ně působí vnější prostředí. Například mladé dívce není dopřáno provdat se za milovaného muže, a tak se rozhodne pro sebevraždu. Zachrání ji houslistka, která ji pak učí své životní filozofii, a dívka se tím postupně mění ze zhrzené chudinky v sebevědomou mladou dívku. Právě zmíněné motivy a motivy obsažené v podobných dílech se staly trnem v oku konzervativním Korejcům ctícím staré zásady. Přísné oko veřejnosti poutaly také sebevraždy milenců, ke kterým vedla mladé dvojice bezvýchodná milostná situace.¹⁴

V druhé dekádě 20. století se na literární scéně objevují první ženy, které plny elánu začaly otevřeně bojovat proti tradičním společenským normám. Nejvýznamnějšími z nich jsou Kim Mjōng–sun, Na Hje–sők a Kim Wōn–džu. Nemůžeme nechat bez povšimnutí, kolik toho měly tyto ženy společného. Narodily se ve stejném roce, 1896, Na Hje–sők a Kim Wōn–džu dokonce ve stejném měsíci. Všem třem bylo dopřáno vzdělání v domácím prostředí a zároveň si všechny okusily chuť studia na zahraniční univerzitě, v Japonsku. Právě tam si mohly nejvíce uvědomit propastný rozdíl v postavení ženy v moderní a ještě stále tradicemi svázané konfuciánské společnosti. Vrátily se domů naplněny novými dojmy a revolučními myšlenkami. Debutovaly krátce po sobě, Kim Mjōng–sun s „*Ŭmunŭi sonjō*“ (위문의 소녀, Podezřelá dívka) v roce 1917, Na Hje–sők rok po ní s povídkou „*Kjōng–hŭi*“ (경희, jméno), a roku 1920 následovalo dílo Kim Wōn–žu: „*Kjesi*“ (계시, Zjevení). Vyprávění o dívce Kjōng–hŭi, která se snaží překročit bariéru vystavěnou tradičním systémem a získat tak právo na vzdělání, nese zcela zřetelné poselství: pokud se chce žena vyvázat z povinností daných tradicemi a žít svůj vlastní svobodný život, musí se vzdělávat. Když provedeme srovnání s „*Podezřelou dívkou*“, najdeme zde velmi podobný motiv. Obě autorky se prostřednictvím svých hrdinek snažily upozornit na důležitost volnosti a vlastního rozhodnutí, bez kterého nemůže být jejich život

---

¹⁴ LEE, Jung-Shim: *New Woman Reborn as a Buddhist Nun: Kim Ir-yōp's Buddhist Stories in the Age of Yōnae* Archiv Orient., 76/2008, str. 199.

úplný.¹⁵ Kromě povídek a esejů psaly všechny tři také básně. Kim Mjŏng–sun naplňovala svá poetická díla touhami, sny a samotou, čemuž odpovídá název jedné ze sbírek: „Čchoroŭi hŭimang“ (초로의 희망, Sny o květech s ranní rosou). Naopak básním Na Hje–sŏk byla vytýkána přílišná strohost na úkor lyričnosti. Kim Wŏn–džu se zabývala buddhistickými tématy jak ve své prozaické, tak i poetické tvorbě. Abychom mohly uzavřít výčet společných znaků těchto spisovatelek, nesmíme opomenout dramatický průběh jejich života. V každé publikaci o těchto autorkách nalézáme téměř identickou větu: „Tyto ženy žily životy svých hrdinek“. Experimentování s láskou, odchody od rodiny, výstřední životní styl... To vše jim zřejmě přinášelo uspokojení, ale také ostrou a stálou kritiku většiny korejské společnosti té doby. Právě neustálý tlak, kterému dennodenně čelily, byl nesmírnou zátěží na jejich psychiku. Touhu změnit svět a pocit, že nic není nemožné, pozvolna vystřídal zklamání a beznaděj, které jen jediná z nich dokázala přemoci díky buddhistické víře. Postupná ztráta duševní vyrovnanosti vedla k ukončení literární kariéry Kim Mjŏng–sun a Na Hje–sŏk ve třicátých letech.

Položme si otázku, zda tyto ženy vůbec mohly nějakým účinným způsobem vzdorovat tomuto tlaku? Věřme, že i smutný konec jejich životního příběhu jim stál za splnění životního snu a že nelitovaly svých činů, které byly velmi významné pro následující generace autorek, které měly právě jejich zásluhou snadnější vstup na literární scénu. Ale byl to opravdu snadnější vstup, nebo právě těžší tím, že se veřejnost bála dalších skandálů? Pojdme se nyní podívat detailněji na každou z nich zvlášť.

3.2.1 Kim Mjŏng-sun (김명순, 金明淳, 1896–1951)

Tato spisovatelka je považována za první moderní korejskou autorku. Narodila se 20. ledna roku 1896. Její rodina byla sice bohatá, ale ona sama byla dcerou konkubíny, čímž se jí během dětství nedostávalo stejné péče jako jejím sourozencům. Po předčasné smrti rodičů vyrůstala jako sirotek. I přesto vzpomínala později ve svých poetických dílech na dětství jako na krásné období svého života strávené v rodném městě. Navštěvovala postupně několik vzdělávacích institucí, avšak z finančních důvodů studia nedokončila. Roku 1917 se již pod svým pseudonymem Tchansil (탄실) zúčastnila literární soutěže a se svou povídkou: „Ümunŭi sonjŏ“ (위문의 소녀, Podezřelá dívka) získala druhé místo. Byla to doba, kdy se

---

¹⁵ LEE, P.H. (ed.): *A History of Korean Literature*, str. 409.

začal objevovat proud snažící se o odlehčení literatury, ale Tchansil spolu s dalšími autory zastávala opačný postoj. Byli pro tzv. čistou literaturu. Tchansil pokračovala ve své tvorbě psaním poezie, románů, dramat a také překladem cizojazyčné literatury. V koloniálním období byla jedinou ženou, která překládala západní literaturu. Zmínme například povídku z díla E.A.Poea: *Setkání* (상봉, *Sangbong*), kterou přeložila v roce 1922. Náměty pro vlastní díla čerpala převážně ze svých životních zkušeností a dojmů z blízkého okolí. Velkým tématem pro ni byla etika lásky. Inspiraci našla ve tvorbě švédské feministky Ellen Keyové¹⁶, s jejímiž názory na manželství a mateřství se ztotožňovala. Podle Keyové je v manželství láska tím nejdůležitějším a sňatek bez lásky považuje dokonce za nemorální. Kim Mjōng-sun, povzbuzená jejími teoriemi, ve svých knihách bojovala prostřednictvím svých hrdinek právě za lásku napříč sociálními sférami. Její poetická díla, ve kterých dávala volný průchod svým emocím, byla kritikou ceněná více než prozaická. Výjimkou je ovšem právě zmiňovaná „Podezřelá dívka“. Jedná se o příběh malého děvčete, které se jednoho dne objeví ve vesnici spolu se svým dědečkem a na nějakou dobu se zde usadí. Dědeček si ji k sobě vzal po sebevraždě její matky. Dozvídáme se, že bezvýchodná životní situace, která mladou ženu přivedla k tak radikálnímu řešení, byla následkem odepření lásky, ponižování a nesvobody v roli vedlejší manželky. Zhrzený tchán, chovající v srdci zášť k zeťovi, si odvádí vnučku jakožto jedinou vzpomínku na milovanou dceru a společně se stávají vydědenci, tuláky. Dívka dostala nové jméno „*Pōmne*“ (범네), které mělo skrýt její pravou totožnost a zároveň ji svým symbolickým významem ochránit před zlými duchy a dodat jí sílu změnit svůj osud. Autorka na samém konci pokládá otázku, čím osud je více žalostný, zda matčin, či dceřin. Toto dílo, označované za první moderní ženskou prózu, bylo vysoce ceněné i v mužském literárním světě. V jedné z autorčiných pozdějších prací, antologii „*Sāngmjōngŭi kwasil*“ (생명의 과실, Plody života) vydané v roce 1925, nalézáme jak básně, tak eseje s prvky romantismu, expresionismu i mysticismu.¹⁷ Autorka v nich řeší rozpor mezi ideálním stavem a realitou, rozpor, ve kterém nenalezala kompromis. V posledním desetiletí své literární kariéry se Kim Mjōng-sun věnovala výhradně psaní poezie. Její osobní život se začal úplně hroutit okolo roku 1930, kdy se ocitla na ulici. Stala se z ní žebračka, potulující se v ulicích Tokia. Její životní cesta byla plná nevyrovnaných milostných vztahů. Nevalný původ a hlavně špatné finanční zázemí jí nedaly možnost plnohodnotného sňatku. Zklamaná

---

¹⁶ Ellen Key (1849–1936), švédská spisovatelka, feministka a pedagožka

¹⁷ LEE, P.H. (ed.): *A History of Korean Literature*, str. 410.

systemem procházela různými vztahy, ve kterých pocity milostné euforie střídaly zhrzenost a zklamání. I přesto, že byla za své chování veřejně odsuzovanou osobou, stala se Tchansil bezesporu jednou z nejvýznamnějších spisovatelek tohoto období.¹⁸

3.2.2 Na Hje-sők (나혜석, 羅蕙錫, 1896–1946)

Této spisovatelce, narozené v dubnu roku 1896 v Suwõnu, se též podařilo proniknout do doposud muži ovládaného literárního světa, stejně jako jejím průkopnickým kolegyním. Po studiích uměleckých oborů na zahraničních univerzitách v Tokiu a Paříži zahájila svoji literární kariéru v literárním časopise *Ruiny*¹⁹, ve kterém vydala několik básní. Ve společnosti byla do té doby známá díky svým výtvarným pracím, protože jako jediná používala olejomalbu v duchu evropského stylu. Do literárního světa vstoupila v roce 1918 s již zmíněnou povídkou „*Kjõng-hũ*“ (경희). Autorčina poezie, do které také promítala svůj zájem o práva žen, byla kritikou považována kvůli kusému stylu za nedostatečně lyrické. Kromě poetické tvorby napsala pět povídek a řadu esejů. Za zmínku stojí báseň „*Inhjõngũi čip*“ (인형의 집, Domeček pro panenky, 1921), inspirovaná Ibsenovou *Norou*. Bohužel, silné myšlenky chyběl důvtip a naopak přebývaly emoce. Tím, že se jí ve své tvorbě nepodařilo vyladit emočně-inteligenční poměr, bylo její dílo kritizováno pro svou nekonceptnost.²⁰ Na Hje-sők si dlouhou dobu nepřála nic jiného, než žít vlastní svobodný život. Tato touha vyvrcholila odchodem z domova provázeným dramatickým rozvodem a následným bohémským životem, který byl spojen s několika veřejností odsuzovanými skandály. Stejně jako postavy z jejích děl, i ona nakonec duševně podlehlá depresím z okolního světa. Zemřela v bídě a osamocení.²¹

3.2.3 Kim Wõn-džu (김원주, 羅蕙錫, 1896–1971)

Poslední, ale neméně zajímavou autorkou, kterou probereme detailněji, je Kim Wõn-džu. V literárním světě je více známá pod svým pseudonymem *Irjöp* (일엽). Narodila se

---

¹⁸ LEE, Younghee: *Ideology, culture and Han*, str. 112, KIM, Yung-Chung: *Women of Korea*, str. 279.

¹⁹ 폐허, literární časopis, zaměřený spíše na básnickou tvorbu v duchu dekadence a romantismu, založen r. 1920.

²⁰ KIM, Yung-Chung: *Women of Korea*, str. 283, LEE, Younghee: *Ideology, culture and Han*, str. 113.

²¹ LEE, Younghee: *Ideology, culture and Han*, str. 113.

jako jediná dcera dobře situované rodiny žijící v provincii Severní Pchjongan. Studovala na škole Ewha a po jejím absolvování odjela krátce na studijní pobyt do Japonska. Po svém návratu se stala v březnu roku 1920 spoluzakladatelkou prvního ženského časopisu „*Sin jödža*“ (신여자, Nová žena)²², a tím zároveň zahájila svou literární kariéru. Její první povídka se jmenovala „*Kjesi*“ (계시, Zjevení). Stejně jako Na Hje-sök a Tchansil kritizovala postavení ženy v tehdejší společnosti. Trnem v oku jim byly například smluvené sňatky, které znemožňovaly dívkám vdát se podle hlasu svého srdce. Irjöp zdůrazňovala především potřebu osvobození se od závislosti na muži a dosažení plnohodnotného sociálního statusu. To, jak byla láska pro ni důležitá, potvrzuje její heslo: „Milovat v pravém slova smyslu znamená být vlastníkem lásky, nikoliv jejím otrokem“²³. Nutnost tzv. vlastního probuzení prezentovala v novele nesoucí stejný název: „*Čagak*“ (자각, Probuzení) z roku 1926. Dílu dominuje myšlenka ženského probuzení se do skutečného života, osvobození se od rodinných povinností a vydání se vlastní cestou. Díky autorčině schopnosti detailního vykreslení situací a prostředí můžeme dobře vnímat, jak citlivě hrdinka reaguje na své okolí a podněty, které jsou směrem k ní vysílány. Je očividné, že se nebála psát ani o vážných etických a ideologických problémech, a to bez přehnaného revolučního nádechu, který znevažoval většinu podobných prací v očích mužské kritiky.²⁴ I ona přirozeně promítla své ideály do vlastního života, nicméně ani jí to nepřineslo mnoho štěstí. Po nezdařeném manželství prošla několika krátkodobými vztahy, poté se obrátila na buddhistickou víru a stala se mniškou. Říká se, že nekonvertovala k buddhismu náhodou. Údajně se zamilovala a později se vdala za buddhistického mnicha. Zbytek života strávila v klášteře, kde také sepsala autobiografické dílo „*Čchöngčhunül pulsarŭgo*“ (청춘을 불사르고, Spálila jsem své mládí). Jelikož se jedná o autobiografii, popisuje zde svou životní cestu a objasňuje okolnosti, které ji přivedly k buddhismu. Zlé jazyky tvrdí, že tento radikální krok byl stejně tragickým koncem, jaký potkal její kolegyně, které se kvůli deziluzi z nenaplnění svých ideálů a stálému tlaku společnosti staly pološílenými. Podle mého názoru ale našla Irjöp v mnišském životě uspokojení, klid a hlavně literární náměty, ve kterých se mohla plně realizovat. Vstoupila do

---

²² 신여자, 新女子, první výrazně feministický časopis založený ženskými autorkami.

²³ LEE, Jung-Shim: *New Woman Reborn as a Buddhist Nun: Kim Ir-yöp's Buddhist Stories in the Age of Yönae* Archiv Orient., 76/2008, str. 195.

²⁴ KIM, Yung-Chung: *Women of Korea*, str. 282.

tohoto prostředí právě ve chvíli, kdy se začaly znovu objevovat zapomenuté buddhistické legendy, byly převypravovány a zapisovány. Jedním z projevů toho trendu byly nově vycházející přílohy v buddhistickém časopise Pulgjo (불교, *Buddhismus*), kde později Irjöp působila jako redaktorka. Okamžitě našla velké zalíbení v tomto žánru, především v příbězích s milostnou tematikou, a ve svých dalších dílech buď převypravovala původní legendu, nebo použila dějovou linii ve své vlastní práci. Uvedme povídku „*Pcharangsäro hwahan tu čchöngčchun*“ (파랑새로 화한 두 청춘, Milenci modrými ptáčky) z roku 1929. Jedná se o příběh mladého mnicha, který požádá a přistřeší v obydlí mladé dívky. Ta je tou dobou sama doma. Stráví spolu noc a on ráno odchází se slibem, že se pro ni do jara vrátí. Dívčin otec se mezitím vrací z města, kde jí domluvil výhodný sňatek. Ona ale nemůže zapomenout na svou lásku a tak, když se mnich na jaře vrátí, promění se oba v modré ptáčky a odletí. Na zápraží po nich zůstanou jen střevíce. Irjöpino podání milostných příběhů podobných tomuto pohlíží na milostný vztah už jinak, než tomu bylo dříve. Touha po věčné lásce a společném životě není milencům odpírána a není prezentována jako slabost, nebo překážka správné víry. Nakonec dojde k naplnění milenecké lásky, i když zvláštní formou, kdy spolu milenci odlétají v podobě ptáčků. Autorka svými díly také změnila tradiční buddhistický pohled na lásku a vášeň. Zcela přirozeně vytvořila mezi vírou a láskou nový vztah, ve kterém jedno doplňuje druhé. A tak, ač to nebylo jejím záměrem, se Kim Irjöp zasadila o novou tvář buddhismu v moderní době.²⁵

Kromě této významné skupiny takzvaných „nových žen“, jejichž příběh jsme nyní uzavřeli, se na literární scéně zmiňovaného období postupně objevovaly další autorky. Patří k nim dvě básnířky: Mo Jun-suk a No Čchön-mjöng. V krátkém časovém odstupu obě vystudovaly anglickou literaturu na zmiňované vzdělávací instituci Ewha, která tou dobou již poskytovala profesionální vzdělání, ale nebyla ještě řádnou univerzitou. Na základě dosaženého vzdělání se později věnovaly literární kritice, novinářině, ale hlavně psaní básní. Každá měla také zkušenost s pobytem ve vězení. Mo Jun-suk byla krátce vězněna za provokativní obsah svých básní a její kolegyně naopak za kolaboraci s komunisty během korejské války.

---

²⁵ LEE, Jung-Shim: *New Woman Reborn as a Buddhist Nun: Kim Ir-yöp's Buddhist Stories in the Age of Yönae* Archiv Orient., 76/2008, str. 198.

Mo Jun-suk (모윤숙, 毛允淑, 1910–1990), pokládána za velmi významnou korejskou básnířku, je známá svou vášnivou láskou k rodné zemi.²⁶ To je zřetelné například v názvu básně: „Čosŏnŭi ttal“ (조선의 달, 1933, Dcera Koreje). Poté co byla v roce 1940 krátce vězněna, se jí nepodařilo uprchnout při vypuknutí korejské války a musela se jako kontroverzní osoba skrývat. Pocity, které při tom prožívala, popisuje v básni „Öjanganŭi harubam“ (외양간의 하루밤, Noc v chlévě) ze srpna 1950. Souborné sbírky vyšly této autorce až v 70. letech. Její vrstevnice No Čchŏn-mjŏng (노천명, 盧天命, 1912–1957) debutovala sbírkou „Sanhorim“ (산호림, Korálový les) v roce 1938. Pokud jsou obě jmenované srovnávány po literární stránce, je právě jí přisuzována větší pragmatičnost a schopnost udržení emocí na uzdě. Naopak mezi věci, které jí byly a jsou vytýkány, patří nejasný motiv, silná autobiografičnost (první báseň její debutové sbírky se jmenuje „Čahwasang“, Autoportrét) a v neposlední řadě nesouvislá myšlenková nit.²⁷ Podíváme-li pro zajímavost na jejich „vězeňskou a uprchlickou“ tvorbu pozorujeme, že No touží po sjednocení země a slavnostním příchodu vítěze po cestě plné květů azalek, zatímco Mo Jun-suk mluví o vysněném klidu nejen pro sebe, ale také pro němou tvář (krávu).²⁸ Co se týká zvířecích motivů, No Čchŏn-mjŏng měla ve velké oblibě jelena. Jedna z básní se tak přímo jmenuje a i v ostatních je často zmiňován. Pro příklad uveďme pár oblíbených obrátů: „S dlouhým, vznešeným krkem jsi tak smutné zvíře, // běžet tak jako jelen a nechat za sebou všechny, kteří znají mé trápení// ,zhlížet se jako jelen ve vodní hladině // a pozorovat vynořující se dávné legendy.“²⁹ Zatímco literární tvorbu této ženy ukončila předčasná smrt, její o dva roky mladší kolegyně tvořila dále po většinu svého života, který pokračoval do roku 1990.

3.3 Autorky píšící ve 30. letech

Pokud se vrátíme k našemu socio-historickému kontextu a navážeme tam, kde jsme skončili, nalezneme se v období, ve kterém do Koreje díky překladové literatuře pozvolna začaly pronikat západní ideologie. Trvající období „kulturní politiky“ umožnilo, aby se do

²⁶ LÖWENSTEINOVÁ, Miriam: *Dějiny moderní korejské literatury*, str. 70.

²⁷ LEE, P.H. (ed.): *A History of Korean Literature*, str. 387

²⁸ Básně k dispozici v: LEE, P.H. (ed.): *A History of Korean Literature*, str. 387, 388

²⁹ LEE, P.H. (ed.): *A History of Korean Literature*, str. 388

rukou korejské veřejnosti dostávala světová literatura. Nová nastupující generace spisovatelů měla dostatečný prostor k tomu, aby se přiklonila k tomu či onomu směru. Vznikla tak situace, kdy se v Koreji vytvořily dvě velké skupiny. Jedna z nich, inspirovaná převážně naturalismem, zastávala tzv. čistou literaturu, tedy tvorbu prostou ideologie a politických názorů. Jejím protipólem se vzápětí stala literatura ideová, převážně levicově zaměřená, tvořící v duchu socialistického realismu.

Zklamání z neúspěchu revolučního hnutí z roku 1919 zanechalo v lidech pocit hořkosti a bezmoci a tím pádem vytvořilo úrodnou půdu pro přijetí směrů jako naturalismus, symbolismus, okrajově i sentimentalismus a dekadence. Díla vznikající v tomto duchu označujeme za „čistou literaturu“ nebo „korejský naturalismus“. Velký vliv na vývoj korejské poezie měly překlady západních básníků jako Paula Verlaina, Baudelaira, Gourmonta a Mallarméa, o které se zasloužil Kim Ŏk, významný básník, který vydal vůbec první překladovou sbírku v Koreji – *Tanec v agónii* (오뇌의 무도, *Onöui mudo*, 1921). Byl také jedním ze zakládajících členů časopisu Tvorba (창조, *Čchangdžo*, 1919). Právě kolem tohoto časopisu se převážně sdružovali naturalisté, tvořící v duchu čisté literatury, tedy zpracovávající témata mimo oblast politiky nebo náboženství. Mezi další významné členy této skupiny patřili Kim Tong-in³⁰ a Čön Jöng-tchäk, kteří jsou známí jako zastánci opravdového „umění pro umění“. Kim Tong-inovy *Batáty* (감자, *Kamdža*, 1925) jsou přímo modelovým dílem korejského naturalismu. Objevuje se v nich charakteristická postava tzv. padlé ženy, která prodává své tělo, aby uživila rodinu. Je zde vykresleno, kam až dokážou člověka zavést tragické podmínky života na okraji společnosti. Hlavní hrdinku, nešťastnou ženu, náhodně zabije jeden z jejích milenců, který se pak snaží smluvit s manželem cenu za jeho mlčenlivost. Manžel bere smrt své ženy zcela chladně, jakoby přišel jen o zdroj příjmů a ne o svou družku. Bezcitnost celé situace je jedním z cynických momentů, které se v povídce promítají.

Protipólem naturalistického proudu se vzápětí stala literatura levicová, inspirovaná socialistickým realismem. K tomu, aby se do Koreje dostaly tyto ideje, přispěli nemalým dílem korejští studenti, kteří přinášeli z Japonska nové poznatky a podněty. Jednak měli při studiu přístup k většímu množství překladové literatury, ale také se zároveň stali svědky silícího počtu příznivců levicově orientovaného myšlení, pro které byla ekonomická a sociální situace té doby takřka ideálním prostředím. Významným mezníkem byla ruská Velká říjnová

---

³⁰ Kim Tong-in (김동인, 金東仁, 1900–1951), nejvýraznější a nejznámější spisovatel 20. let, prozaik.

socialistická revoluce (7. listopadu 1917), která se v Japonsku setkala s mimořádným ohlasem. Vítězná revoluce přispěla k zintenzivnění šíření marxistických myšlenek, které si získávaly stoupence mezi pokrokovou inteligencí a spisovateli. Proletářská literatura se tak stává nezanedbatelnou součástí literárního vývoje dvacátých a třicátých let i v Číně, Japonsku a Koreji. Když levicové hnutí v těchto zemích začalo sílit, vznikla potřeba vytvořit organizační základnu a získat tím tvůrčí zázemí pro literaturu či umění postavených na společném programu. V Japonsku nejprve vznikla v roce 1925 Japonská liga proletářské literatury, ale ta se potýkala s vnitřními problémy a tak došlo v roce 1928 k její reorganizaci a vzniku NAPF – Celojaponské ligy proletářského umění.³¹ V Koreji se takovou organizací stalo nejprve Hnutí nového směru (신경향파, *Singjŏnghjangpcha*), ke kterému patřily dvě literární skupiny: Společnost Plamene (염군사, *Jŏmgunsa*, 1922) a *Pchasŭkchjulla* (파스쿨라, název složený z počátečních písmen jmen jejích členů, 1922) a skupina nezávisle tvořících autorů. Do těchto skupin patřili především mladí nadšenci, kteří horlivě studovali sovětskou literaturu. Velké vzory viděli v autorech ruského realismu (Dostojevskij, Čechov, Gorkij). Inspirováni jejich díly se snažili poukázat nejprve na bídu a utrpení lidí, později se prostřednictvím děl snažili skrze své hrdiny osvětově působit na čtenáře. Skupina byla pro svou činnost stíhána japonskou policií, a tak se roku 1923 rozpadla. K nezávisle tvořícím autorům se přiřazují prozaici I Ki-jŏng, Han Sŏr-ja a Čchö Sŏ-hä. Na rozdíl od hrdinů naturalistických děl jsou postavy těchto autorů téměř vždy kladné a svým jednáním jdou příkladem nejen svému okolí, ale i čtenáři. Zanedlouho, roku 1925, byla založena skutečná umělecká proletářská organizace KAPF: Korea Artista Proleta Federatio (카프: 조선 프롤레타리아 예술가 동맹, *Čosŏn pchŭrŏretaria jesul tongmäng*). Tak dostal levicový proud korejské literatury pevné zázemí a byl sestaven společný program. V první fázi činnosti KAPF, do roku 1927, vznikaly především sentimentálně laděné sociální prózy. Potom došlo k reorganizaci, posílení ideologické stránky a vyloučení některých členů, kteří dostatečně nesplňovali nekompromisní programové požadavky. Po celou dobu svého působení byla KAPF ostře sledovaná japonským generálním guvernerstvím, pro které představovala větší nebezpečí než naturalisté, a proto na ni byla uvalena také přísnější cenzura. Z těchto důvodů byla nakonec rozpuštěna, a to roku 1934. K malému počtu děl jejích členů, která by stála za zmínku, patří některé Han Sŏr-jovy a I Ki-jŏngovy povídky.

---

³¹ KRUPA, Viktor: Premeny a návraty, Cesty k emancipaci literatur Ázie a Afriky

Co se týká spisovatelek, které působily v tomto období, musíme předeslat, že ač období „kulturní politiky“ pomalu končilo, ženy získaly více prostoru ke své literární tvorbě. Bylo to způsobeno převážně tím, že se mohly uchýlit k všeobecně přijímaným sociálním tématům. Spisovatelky se tak téměř definitivně odpoutaly od fenoménu „nové ženy“ a začaly svou pozornost věnovat obecnějším námětům. Máme zde skupinu spisovatelek, které sice nepatřily pod zmiňované levicové organizace, ale na počátku své literární kariéry psaly převážně levicovou sociální prózu. Mnohé z nich poté dospěly na vrchol své kariéry až v poválečném období. Ideální zástupkyní tohoto proudu je Kang Kjöng-ä (강경애, 姜敬愛, 1906–1943), kterou můžeme bezvýhradně označit za levicovou autorku. Do literárního světa vstoupila povídkou *Matka a dcera* (어머니와딸, *Ömöni wa ttal*, 1931). Jejím reprezentativním dílem je ale román *Otázky člověčenství* (인간문제, *Ingan mundže*, na pokračování 1933–35). Jeho námětem je vzpoura lidí proti sociální nespravedlnosti a útlaku.³² Ústy hrdinů žijících v těch nejtěžších podmínkách si autorka dokola klade otázku: „Proč musí existovat na světě taková bída?“ V tomto románu nalézáme v levicových dílech častý motiv – ženu jako prostředek sloužící k probuzení třídního citění a revolučních myšlenek u muže. Smrt hlavní protagonistky Sön-bi a následná změna mužského hrdiny v uvědomělého proletáře jsou toho dokladem. Na rozdíl od jiných levicově zaměřených autorů nechává Kang Kjöng-ä své hrdiny tápat v jejich nerozhodnosti, ale pokud se včas nevydají správnou cestou, nezapomene je nakonec odsoudit jako morálně nezpůsobilé. Pokud mluvíme o této autorce, neměli bychom opomenout jednu historickou událost. V září 1931 si japonská armáda našla záminku, aby mohla zaútočit na čínské jednotky v Mandžusku a vytvořit loutkový stát Mandžukuo. Pro Japonsko to byl výhodný politicko-ekonomický tah, protože od té doby mohlo využívat bohaté přírodní zdroje a tím posilovat své hospodářství. Tímto aktem zároveň skončilo období „kulturní politiky“ v Koreji a nastala fáze tzv. rychlé asimilace. K ní patřilo nejen rozšíření výuky japonštiny na úkor korejštiny, prosazování šintoismu a rozsévání projaponské ideologie. Vrcholem všeho bylo zastavení veškerého tisku v roce 1940 následované nařízením ke změně korejských vlastních jmen na japonská. Tím měla být identita Korejců nejvíce podlomena. Korea byla jednoznačně začleněna do strategického plánu Japonska, které si tvrdě šlo za svými cíli. V průběhu světové války, v roce 1943, byl vydán všeobecný povolávací rozkaz pro všechny Korejce. A tak se tisíce mužů musely aktivně začlenit do japonské armády a další stovky tisíc obyčejných lidí byly mobilizovány na

---

³² LÖWENSTEINOVÁ, Miriam: *Dějiny moderní korejské literatury*, str. 47

práci v továrnách a dolech v Mandžusku, severní Koreji a Japonsku. K migraci korejských rodin na sever docházelo už v dřívějších letech vlivem špatných ekonomických podmínek pro zemědělství na tradičním korejském venkově. Okolo roku 1940 bylo v Mandžusku jeden a půl miliónu korejských usedlíků.³³ Nejen Kang Kjöng-ä, ale i další spisovatelé začali koncem třicátých let jezdit hledat inspiraci do Mandžuska. Například v románu zmiňovaného autora Han Sör-ji „*Tairiku*“ (Kontinent, 1939) psaném v japonštině, je Mandžusko popisované jako utopické místo, kde jsou třídní nebo rasové problémy společnosti překonávány těžkou prací a průkopnickým duchem. Kang Kjöng-ä se ve svých dílech týkajících se této provincie zabývala spíš tzv. ne-revolučními tématy a ve svém posledním tvůrčím období se úplně odpoutala od ideové programovosti vlastní KAPFu.

Podobným tvůrčím procesem jako Kang Kjöng-ä prošla i Päk Sin-ä (백신애, 白信愛, 1908-1939), která byla zpočátku své politicko-literární kariéry ovlivněna levicovými myšlenkami. Nad ostatními vynikala svou viditelnou, aktivní politickou činností, díky níž měla možnost odcestovat do Vladivostoku, dále pak navštívila i Šanghaj a Japonsko. To, že na těchto cestách získala takzvaný „vnější pohled“ na Koreu, se promítlo v díle *Korejci* (꺼래이, *Kkōräi*, 1934), ve kterém jsou hlavními postavami Korejci žijící v Rusku. Dále už se svých pracích soustředila na jiné náměty. V *Opuštěnosti* (적빈, *Čōkpin*, 1934) je hlavní hrdinkou silná osobnost matky, která je ochotna se obětovat pro svou rodinu. Ačkoliv si připadá opuštěná, navenek je mlčenlivá, nestěžuje si, protože být matkou je pro ni vším. Vzpomeneme-li si na jednu z průkopnických autorek Kim Wōn-džu a její povídku *Probuzení*, vidíme zde jasný hodnotový posun u hlavních hrdinek. Zatímco v *Probuzení* si žena uvědomila, co opravdu chce a šla si za tím, i když musela opustit rodinu, v „*Opuštěnosti*“ je rodina pro matku posláním. Tímto se přiblížila oblasti, kterou se zabývaly dále zmiňované autorky. Päk Sin-ä zemřela na vleklou žaludeční chorobu ve věku 32 let.

Mezi ta další, tentokrát neideologická, nová témata patřila láska a především mateřství. V dílech nalézáme ženu, která stojí sama, buď jako matka, živitelka rodiny, nebo jako postava hledající pro sebe správnou cestu. Necítí se pohoršená tím, že není řádně vdaná, neodsuzuje se a nedává si za to vinu. Nestěžuje si ani na život bez legitimního partnera, ale někdy dochází k závěru, že život v manželství je nakonec tím nejlepším způsobem, jak zabezpečit sebe a své potomky. Hrdinka, hledající odpovědi skrze nový pohled na lásku, mateřství a manželství je

---

³³ SHIM, Mi-ryong: *On Kang Kyöng-ae and Her Act of Writing*, str. 3

milenkou, matkou a manželkou. Autorky se ponořily do těchto témat zkoumajíce jedinečnost ženskosti. Jednou z nich byla Čchö Čöng-hüi (최정희, 崔貞熙, 1912-1990). Debutovala v roce 1931 povídkou „Čöngtanghan süpchai“ (정당한 스파이, Oprávněný špion), ale o něco úspěšnější byl její *Neblahý dům* (흉가, *Hjunga*, 1937) ve kterém je hlavní hrdinkou vdova, která se musí starat nejen o své dítě, ale i o velkou rodinu. Protože silně pocítuje potřebu realizovat se v intelektuální rovině, nemůže se s touto rolí srovnat. V podobném duchu pokračují i její trilogie z roku 1939: *Čimäk* (지맥, Cesty země), *Inmäk* (인맥, Cesty člověka) a *Čchönmäk* (천맥, Cesty nebes). Objevují se v nich hrdinky, které čelí těžkým životním situacím nebo stojí před zásadním rozhodnutím. První opouští manžela a nachází si milence, další se odmítá vdát, protože je zamilovaná a poslední hrdinka se vzdává lásky kvůli svému dítěti. Zajímavé je, že v každém případě přichází dívka nebo žena na řešení sama a sama si také uvědomuje, jakou cestou se má dát. Odmítá možnost žít pohodlně zabezpečena a raději zůstává se svými touhami, jejichž objektem jsou problematičtí, těžko dosažitelní, většinou ženatí muži. O něco dále jde hrdinka „Obřadů na horách“ (산제, *Sandže*, 1938), která je otcem prodána za hrst rýže jednookému starci za manželku. Při každoročních obřadech zapálí ve svém zoufalství dům i celou vesnici a při požáru uhoří i ona sama. Motiv vzpoury a odmítnutí předepsaného údělu je zde dotažen do úplného konce. Důležitým dílem z poválečné tvorby Čchö je román *Historie lidstva* (인간사, *Ingansa*) z roku 1964, popisující nezvratnou osudovost lidského života. Tento román ovšem inklinuje k levicovému typu literatury.

Stejně jako pro Čchö Čöng-hüi, tak i pro další autorku, I Sön-hüi (이선희, 李善熙, 1911–1949?) zůstalo hlavní ženiným posláním mateřství. A i přes značné finanční nebo psychické problémy, které jim starost o dítě komplikovaná nějakou vnější okolností způsobuje, jsou hrdinky schopné snést mnohdy nesnesitelné nároky, které mateřství obnáší a které jsou na matku kladeny. V I Sön-hüiině *Rtěnce* (연지, *Jöndži*, 1938) jsou zahrnuty všechny zmíněné prvky. Čerstvě vdaná žena raději volí život po boku svého milence, do kterého je zblázněná. Když ale otěhotní, rozhodne se ze vztahu v zájmu dítěte odejít, protože má strach, že on by ho nenáviděl. I Sön-hüi debutovala v roce 1934 povídkou „*Pulja jödža*“ (불야 여자, Žena bez večerů). Tematicky výraznější je „*Mäsobu*“ (매소부, Prostitutka, 1938), ve které vykresluje komplikovaný vztah mezi prostitutkou „*Čchägüm*“ (채금), její rodinou a jejími zákazníky. *Čchägüm* ke konci příběhu dospívá

k závěru, že nejšťastnější může žena být v roli řádné manželky.³⁴ Za zřejmě nejvíce atypické můžeme pokládat její *Město žen* (여인도, *Jöindo*, 1937). Jedná se o fantasy, ve kterém se Amazonky vydávají hledat kraj obydlený muži se záměrem si je podrobit. Tato imaginární válka pohlaví signalizuje jistou nevyjasněnost v postavení žen v koloniálním období. V roce 1940 vyšlo její „*Tchangdža*“ (탕자, Marnotratné dítě), jehož námětem je výše zmiňované odkrývání ženství a ženské sobeckosti.

Stejným tématem se ve svém psychologickém dramatu *Rozloučení* (결별, *Kjölbjöl*, 1940) zabývá i Či Ha-rjön (지하련, 池河蓮, 1912-1960). Ženské protagonistky se v obou dílech zbavují tradiční závislé role a stávají se volnými, samostatnými osobnostmi. Hlavní hrdinka „*Rozloučení*“ otevřeně kritizuje svého manžela. Rozebírajíce jeho chování, na které pohlíží z několika úhlů, dochází k závěru, že on je po citové stránce tím méněcenným. Po dramatickém rozloučení od něj odchází a zůstává sama. Či Ha-rjön byla vdaná za spisovatele, kritika a básníka Im Hwaa (임화, 林和, 1908–1953). Stejně jako jiní bývalí příslušníci KAPFu i on odešel roku 1947 na sever a svou ženu vzal s sebou. Roku 1953 byl ovšem s dalšími třemi spisovateli obviněn ze špionáže, uvězněn a následně popraven. Z díla jeho ženy zmiňme ještě tematicky zajímavou obhajobu nevěrného muže v *Horské cestě* (산길, *Sankil*, 1942). Poslední záznam o její tvorbě pochází z roku 1948, kdy napsala *Sestřenicí* (종매, *Čongmä*). Ztráta manžela zřejmě podlomila její psychický i fyzický stav. Vzhledem k rozdělení země zůstal i další osud této spisovatelky pro jihokorejskou veřejnost tajemstvím.

Mezi skupinu spisovatelů a spisovatelek, kteří debutovali ve 30. letech, patří i Kim Mal-bong (김말봉, 金末峰, 1901–1962), která byla společně s Kang Kjöng-ä členkou intelektuálního časopisu *Styl* (문장, *Mundžang*), založeného v roce 1933. První povídku sice publikovala v roce 1925, ale pak se odmlčela a další dílo jí vyšlo až o sedm let později, v roce 1932 pod názvem „*Mangmjöngnjö*“ (망명녀, Uprchlíce). V poválečném období se podobně jako ostatní autoři soustředila na sociální problémy s tím, že se specializovala spíše na ty, které se týkaly diskriminace žen. Angažovala se také v otázce zrušení prostituce a dalších legislativních změn, které měly zlepšit postavení ženy ve společnosti. Příkladem díla z jejího

---

³⁴ LEE, P.H. (ed.): *A History of Korean Literature*, str. 416

pozdějšího období je román „*Hwarjŏhan čio*k“ (화려한 지옥, Velkolepé peklo, 1946) ve kterém je hlavním námětem právě sexuální diskriminace.

Mezi dosud nezmiňované žánry 30. let patřil bezesporu historický román. V první řadě se jednalo o jedno z únikových témat, ke kterému se spisovatelé mohli uchýlit v dobách, kdy politická situace nebyla příznivá ostatním námětům. Psáním o slavných událostech a osudech hrdinů korejských dějin autoři nenápadně posilovali národní cítění, které v této době čelilo již zmíněné asimilační politice. K autorům, kteří se zabývali tímto typem prózy, řadíme i spisovatelku Čang Tŏk-čo (장덕조, 張德祚, 1914–2003). Ta v roce 1938 vydala román „*Hanja wŏl*“ (한야월, Měsíc za chladné noci), ve kterém se zabývá vztahem mezi králem Jŏnsangunem (stát Čosŏn, vládl v letech 1496-1506) a jeho manželkou, královnou Sin. Tento panovník byl znám svou velkou vášní pro přepych a radovánky, která však vedla k rychlému vyprazdňování královské pokladny. Aby posílil podlomenu autoritu, nechal odstranit mnoho svých odpůrců, což ho nakonec stálo trůn.³⁵ Čang Tŏk-čo následně publikovala několik dalších románů s podobnou tematikou. V roce 1989, navzdory svému pokročilému věku, vydala obsáhlé historické dílo: *500 let dynastie Korjŏ*³⁶ (고려왕조 5 백년, *Korjŏ wangdžo 5 bŏk njŏn*).

Poslední autorkou, kterou bychom v tomto výčtu zmínili je Im Ok-in (임옥인, 林玉仁, 1915-1995). Ve svých dvou známějších dílech *Zápisky druhé ženy* (후처기, *Hučchŏgi*, 1940) a *Zápisky první ženy* (전처기, *Čŏnčchogi*, 1941) se věnuje otázce mateřství a tomu, jak být správnou manželkou. V první románu se protagonistka vyrovnává s tím, že musí vychovávat dítě první, tedy hlavní ženy svého manžela, která zemřela. V *Zápiscích první ženy* se původně vážená manželka dostává do situace, kdy není schopná dát svému muži potomka a tím se stává pro rodinu zbytečnou. Odchází tedy od manžela a přitom zpětně analyzuje váhu jeho lásky k ní. Opět tu nacházíme polemiku nad rolí ženy v tradiční rodině, i když ne tak kritickou jako u prvních autorek, které se zabývaly tímto tématem.

---

³⁵ ECKERT, Carter J., *Dějiny Koreje*, str. 103

³⁶ Korjŏ, království (918-1392)

4 Poválečná literatura v socio–historickém kontextu

Společně s koncem druhé světové války skončilo v roce 1945 i období koloniální vlády Japonska v Koreji. Klid na poloostrově ale neměl dlouhého trvání. Ideologické spory vyústily zanedlouho v občanskou válku a následné rozdělení země. Ještě před vypuknutím korejské války (1950–1953) byly v Soulu založeny některé spisovatelské organizace, například levicový *Svaz korejských spisovatelů* (조선문학가동맹, *Čosŏn munhakka tongmäng*, 1945), nebo opoziční *Všenárodní literární asociace* (전국 문학 단체 총연합회, *Čöngkuk munhak tančche čchongjönhaphö*, 1947), ve které působil Kim Tong–ni a další zastánci naturalistického proudu z 20. a 30. let. Po vyhrocení politických sporů se spisovatelé, kteří přehodnocovali své názory a váhali, ke které straně se dát, museli definitivně rozhodnout. Ti prolevicoví odešli pak na sever buď dobrovolně, někteří z nich tam byli dokonce odvedeni a jiní úplně zmizeli. Je zcela přirozené, že silné dojmy, které pociťovala celá společnost, se staly pro autory dlouhodobým zdrojem námětů. Díla, která jsou časově situována do této doby, jsou plná smutku, beznaděje, osobních i celonárodních proher. Literatura od roku 1945 do 70. let je proto někdy nazývána literaturou všeobecné krize společnosti.³⁷ Až teprve v 80. letech nastává znatelnější odklon od bolestných témat a autoři se začínají věnovat spíše jiným námětům. Pokud se podíváme na díla týkající se korejské války, nalezneme v nich nemalou dávku ideologie. Oficiální proud tlačil autory k černobílému popisu válečné situace, bez přímého náhledu.

Ve *Studii o moderní korejské próze* od autora Čchön I–dua (한국 현대 소설론, *Hankuk hjöndä sosöllon*, 천이두, 1996) nalézáme rozdělení korejské poválečné literatury do čtyř hlavních proudů: 1) Literatura obětí, 2) protestní proud, 3) literatura obžaloby a 4) korejský humanismus³⁸. Toto rozdělení slouží pro základní orientaci, ale ne každé dílo lze přiřadit k tomu či onomu proudu. Autoři píšící na první téma si vybírají hrdiny, kteří se stali obětí války, nebo poválečného formování společnosti, a to nejen fyzicky, ale hlavně duševně. Jedním z nich je hrdina I Pöm–sönovy (이범선, 李範宣, 1920–1982) *Zbloudilé kulky* (어발탄, *Öbaltchan*, 1959), který se snaží žít čestně, ale život mu neustále přináší nové a nové komplikace. Musí živit rodinu, jejíž členové mají k spořádanému životu daleko: sestra si

³⁷ LÖWENSTEINOVÁ, Miriam: *Dějiny moderní korejské literatury*, str. 78

³⁸ *Korean Literature: Its Classical Heritage and Modern Breakthroughs*, str. 293

přivydělává prostitucí, bratr je zavřen pro podvody a matka je pološílená po drastickém zážitku, kdy rodina utíkala ze severu. Jedinou blízkou duší je manželka, která ale vzápětí umírá i s nenarozeným dítětem. Hrdina neví, co má dělat, jezdí bezcílně taxíkem po městě a nakonec si nechá vytrhnout zdravý zub, jen aby cítil něco víc, než otupění ze všech svých proher. V této povídce je žaloba společnosti popsána poetickým jazykem, což je pro čtenáře snesitelnější a tento styl začali pak uplatňovat další autoři. Hlavní postavy druhého literárního proudu se snaží skrze svůj protestní postoj dosáhnout svobody. Za koloniálního období to byla silná celonárodní touha po osvobození, ale v poválečném období se jedná spíše o svobodu duševní, volnost v rozhodování a nezávislost. Nalézáme zde prvky romantismu v hrdinově objevování sebe samého a doceňování smyslu vlastního života. V próze *Volný prostor* (광장, *Kwangdžang*, 1960) představuje autor Čchö In-hun (최인훈, 崔仁勳, nar. 1936) mladého studenta filozofie, který odchází, zklamán životem v Soulu, hledat štěstí na sever. Brzy ale poznává pravou tvář tamního režimu a v jeho zklamání je mu jedinou útěchou balerína, do které se zamiluje. Přichází korejská válka a milenci se musí odloučit. On se vrací na jih a ona se stává sestřičkou. Zklamán oběma politickými režimy se následně rozhodne pro život v jiné, svobodné zemi. Její smrt ho ale zasáhne nepřipraveného a on ztrácí posledního člověka, pro kterého by byl ochoten žít a jako východisko volí sebevraždu. Příběh je vyprávěn retrospektivně z paluby lodi, která ho veze do Indie, na jejíž půdu ale nikdy nevstoupí. Povídka je přelomová otevřeným popisem obou režimů, především kritickým pohledem na jih. Třetí směr, literatura obžaloby, je velmi blízká směru prvnímu. Díla se zabývají hrdiny, kteří se stali obětí a teď se snaží najít viníka. Zastánci proudu označovaného jako korejský humanismus jsou převážně autoři, kteří se uchylují k lyrické próze. Vracejí se do minulosti, kde hledají charakteristickou krásu a kulturu Koreje. Jsou to lidské city, které zvítězí v Hwang Sun-wonově (황순원, 黃順元, 1915–2000) povídce *Čápi* (학, *Hak*, 1954) nad válečnou krutostí a absurditou. Kamarádi z dětství se zde setkávají jako váleční nepřátelé a jeden z nich má odvést toho druhého na popravu. Během cesty zajatec zapůsobí na svého věznitele vzpomínáním na jejich dětství a ten si pomalu uvědomuje absurditu toho všeho, pociťuje stud za své chování a sám se stává tím, kdo se nakonec cítí jako zajatec. V 70. letech se začal hojně používat pohled na válku očima dítěte, které nechápe ztrátu nebo odchod rodičů. Obsazením mladistvého hrdiny, který se ptá, získali autoři širší možnosti k hodnocení účastníků konfliktu podle jejich charakteru, nikoliv příslušnosti k té či oné straně. Mohli bychom se také pozastavit nad tím, že v jihokorejské literatuře korejské

války nenalézáme popis nepřítele. Autoři se zřejmě těžko vyrovnávali s nastalou situací a vykreslování Severokorejců jim bylo nepříjemné.

Korejské ženy vnímaly velmi citlivě korejskou válku a následné rozdělení země. Mnohé z nich ztratily své manžely, syny, přišly o příbuzné nebo dokonce vůbec nevěděly, co se s jejich blízkými stalo. Ale jak už to v poválečných dobách bývá, byly to právě ony, které musely vydržet a zabezpečit rodinu. Ani ženské spisovatelky se tedy nemohly vyhnout tématu korejské války. Jejich práce jsou charakteristické detailním pozorováním a popsáním reality. Před válkou působící autorky se začaly věnovat realistickému vykreslování atmosféry 50. let, především převládajících sociálních podmínek. Společně s nimi se na literární scéně objevily autorky nové generace: Han Mu-suk (한무숙, 韓戊淑, 1918–1993), Kang Sin-džä (강신재, 姜信哉, 1924–2001) a Son So-hŭi (손소희, 孫素熙, 1917–1987), které začaly publikovat své práce v literárních časopisech jako: *Umění Koreje* (예술 조선, *Jesul Čosŏn*), *Nový svět* (신천지, *Sinčchŏndži*) a *Literární umění* (문예, *Munje*). O něco později vstoupily do literatury Pak Kjŏng-ni (박경리, 朴景利, 1926–2008), Han Mal-suk (한말숙, 韓末淑, nar. 1931), Čöng Jŏn-hŭi (정연희, 鄭然喜, nar. 1935) a jiné, a učinily tak pomocí časopisů jako *Svět myšlenek* (사상계, *Sasanggje*), *Literatura a umění* (문학 예술, *Munhak jesul*) a *Současná literatura* (현대문학, *Hjŏndä munhak*). Umožněním prezentace ženské fikce ve zmíněných časopisech se přítomnost spisovatelek na literární scéně začala stávat nepřehlédnutelnou. Ženská tvorba tak pomalu zaujala své místo na literární scéně, a to i přes trvající odpor mužské literární kritiky, která jen tu a tam vyzdvihla některé z klíčových děl ženské literatury.

4.1 60. a 70. léta korejské ženské literatury

V prvních dvou poválečných dekadách byl převažujícím tématem autorek dopad sociálních problémů na život rodin, především matek, které musely zabezpečit chod rodiny. Dále to byly rány způsobené válkou, s nimiž se hlavní hrdinky musely naučit žít. Citlivý náhled do nitra hlavních hrdinek, jejich prožívání a vyrovnávání se s těžkým životním obdobím je charakteristický pro díla tohoto období psaná ženami. Sociální změny ve společnosti nabídly autorkám další škálu zajímavých témat. Rozpad tradiční rodiny a jeho dopad na její členy, především nezaopatřené dívky hledající samy sebe toužíc po lásce, nebo na nenaplněné lásce závislých, byl jedním z nich. Beznaděj a frustrace po událostech

z 19. dubna 1960 a května 1961³⁹ způsobily posun v celé literatuře. Ženy pocítily nutnost vyjádřit se k dění, skrze svá díla morálně podpořit korejské ženy a být jim příkladem. Měly dostatek prostoru pro vytvoření vlastního stylu, který jim umožnila především celková změna postavení ženy ve společnosti. Čím dál tím více dívek studovalo, ty méně šťastné se sice staly vyhledávanou levnou pracovní silou v industriálním procesu, nicméně i to jim přineslo pocit relativní svobody a samostatnosti. Počátkem 70. let se tak aktivita spisovatelek mnohonásobně zvýšila. Do literatury vstoupila jedna z přelomových autorek druhé poloviny 20. století: Pak Wan-sŏ, která společně s Sŏ Jŏng-ŭn (서영은, 徐永恩, 18.5.1943), O Čŏng-hŭi (오정희, 吳貞姬, 9.11. 1947), Kim Čchä-wŏn (김채원, 金采原, 13.12.1946) a dalšími dominovala na ženském literárním poli. Pro tyto autorky se vědomí vlastní ženské identity stalo pohnutkou pro psaní a zároveň charakterem jejich děl. Přispěly k formování nového literárního prostoru, ve kterém klasická lineární narativní struktura ztratila na své důležitosti. Namísto ní se stal důležitým vnitřní monolog, vnímání okolí skrze ženskou optiku a vylíčení každodenního života. Volné asociace, situace vyplývající z dialogů, nebo absence rozuzlení příběhu se staly signifikantní pro ženský literární styl, který se začal prosazovat. Prózy Pak Wan-sŏ, čerpající z jejích vlastních vzpomínek a prožitků a dotýkající se nejniternějších aspektů ženskosti, nemohly být napsány nikým jiným než ženou. O Čŏng-hŭi ve svých dílech poodhaluje další fenomén, zaměřujíc se především na vnitřní ženský svět. Její poetický jazyk přibližuje čtenáři ženský smysl pro předtuchu, vnímání prázdnoty okolního světa a šílení z rutinního života. Na mnohdy groteskním pozadí zpracovává témata jako sexuální zvrhlost, posedlost smrtí apod., a vytváří tak svůj unikátní, výhradně ženský, literární styl. Nevyhýbá se technice „toku myšlenek“ a díky tomu, společně s často používanou retrospektivou, jsou její díla těžká i pro korejské čtenáře. Sŏ Jŏng-ŭn se věnuje velkému tématu: disharmonie mezi ženou a společností. Používá frázi: „hnutí každodenního odporu“⁴⁰ jako charakteristiku boje s těmi ostatními, kteří každodenně spoutávají ženinu autentičnost. Splnění vlastních tužeb a vyzdvihnutí sebe sama nad všední realitu je nejen jejím hlavním tématem, ale zároveň kritikou mužské formy modernizace korejské společnosti. V některých dílech autorky Kim Čchä-wŏn se setkáváme se smazáváním hranice mezi snem

³⁹ 19. dubna 1960 se v Soulu konalo studentské povstání proti režimu prezidenta I Süng-mana, kterého se zúčastnilo na 30 000 vysokoškoláků. Demonstrace byla násilně potlačena, okolo 130 účastníků bylo zastřeleno a další tisícovka zraněna. 16. května 1961 se po vojenském puči dostal k moci generál Pak Čŏng-hŭi.

⁴⁰ LEE, P.H. (ed.): *A History of Korean Literature*, str. 489

(ženskou touhou po neuskutečnitelném) a realitou. Kim hledá způsob jak uplatnit „sebe – respektující“ jazyk, aniž by měla na co navazovat. Naopak její díla se v 80. letech stala předmětem zkoumání ostatních autorek, které ocenily jejich kvalitu a dále je rozvíjely.

4.2 *Korejské spisovatelky od 80. let po současnost*

Jak už naznačilo dění konce 70. let, ženská literatura se stále více začínala dostávat ke slovu a 80. léta jsou přímo charakteristická její velkou expanzí. Někdy jsou též označována za dobu, kdy v ženských kruzích, a to nejen literárních, zakotvil feminismus. Společně s vypjatým děním na poloostrově, kdy demokracie hledala své místo, našly korejské ženy odvahu naplno bojovat za emancipaci a prosazení svých práv v této tradicemi svázané zemi. Mladé autorky, které studovaly přibližně ve stejné době, začaly cítit potřebu vyjádřit se ke společenskému dění. Důležitým okolnostním faktem, potažmo tématem, se stala účast žen v pracovním procesu, která jim umožnila jistou finanční soběstačnost a tím podnítila jejich touhu po zrovnoprávnění. Autorky líčily atmosféru doby svým osobitým způsobem, častým tématem se staly například prostitutky „pracující“ blízko základen amerických vojáků, nebo problémy rodin, jejichž děti prožívaly naplno politické a kulturní změny, popřípadě se jich přímo účastnily. Uvedme například dílo spisovatelky Kim Hjang-suk⁴¹ (김향숙, nar. 15.7.1952): „*Surebakchü sogesö*“ (수레바퀴 속에서, *Pod koly vlaku*), ve kterém evokuje atmosféru tohoto období. Známou prací s podobným tematickým rámcem je Kang Sök-kjöngin (강석경, 姜石景, nar. 10.1.1951) *Pokoj v lesích* (숲속의 방, *Supsogüi pang*). Autorka, známá pro svou oblibu v sociálních problémech, dokonce sama strávila nějaký čas zkoumáním každodenního života prostitutek na jedné ze základen, načež vše popsala v uvedené povídce. Situaci na malém městě, do kterého se vkrádají prvky moderní doby ruku v ruce s odcizováním jeho obyvatel vynikajícím způsobem vystihla Jang Kü-dža (양귀자, 梁貴子, nar. 17.7.1955) ve sbírce *Lidé z Wönmidongu* (원미동 사람들, *Wönmidong saramdül*). Z ženské perspektivy, očima dívky, viděné skutečnosti, si získaly uznání i mužské literární kritiky.

90. léta korejské literatuře jako celku velmi prospěla. Celosvětové bourání starých mýtů a směřování k něčemu novému, získávání nových perspektiv a v neposlední řadě orientace země na světové velmoci, to vše vneslo nový proud do žil písčících autorů a autorek. Místo

---

⁴¹ LEE, P.H. (ed.): *A History of Korean Literature*, str. 491

tragického ladění textů přišlo odlehčení v podobě „odpočinkové“ literatury. Úkol spisovatelek nyní spočíval v zaplňování prázdných míst v literárních dějinách. Nejprve se vracely k tvorbám svých kolegyň, o kterých jsme se již zmiňovaly a které psaly v 30. až 50. letech, a analyzovaly jejich díla. Následně byla odstartována nová vlna literatury psaná ženami, charakterizována pohledem na problémy skrze vyloženě ženskou optiku, zkoumáním hlubších významů určitých zápletek, výkladem strastí v životě ženy tohoto nového společensko- kulturního uspořádání apod. Počet spisovatelek se přirozeně markantně rozrostl a jedná se o růst nejen kvantitativní, ale také kvalitativní. Ve světě jihokorejské literatury tak ženy konečně získaly místo, které jim po právu patří, a to nejen zásluhou několika nejvýraznějších osobností, jež si představíme níže, ale i těch dalších, které oslovují čtenáře skrze svá díla.

4.3 Nejvýraznější představitelky korejské ženské prózy druhé poloviny 20. století

4.3.1 Pak Wan-sŏ (박완서, 朴婉緒, 20.10.1931)

Pak Wan-sŏ se narodila 20. října 1931 v Kăpchungu (개풍), poblíž města Kăsŏng (개성), které je od rozdělení země součástí severní Koreje. Ve věku tří let jí zemřel otec a matka se starším bratrem se zanedlouho poté přestěhovali do Sŏulu. Dívka je následovala v roce 1938, aby v hlavním městě nastoupila do školy. Dostalo se jí základního vzdělání a v roce 1944 se dostala na střední dívčí školu Sungmjŏng (숙명고등학교, zal. 1905), na které studovala i další známá spisovatelka Han Mal-suk. Krátce po jejím přijetí na Sŏulskou národní univerzitu, kde měla vystudovat obor korejský jazyk a literatura, propukla korejská válka a Pak Wan-sŏ musela z rodinných důvodů studium přerušit. Absence otce a ztráta staršího bratra i strýce citlivě zasáhla ji i zbytek rodiny, který byl už poznamenán odchodem z rodného města a o který se nyní musela sama postarat. Navíc citlivě pociťovala rozdělení země, protože odmalička byla vychovávána ve vlasteneckém duchu a jednota národa pro ni byla samozřejmostí. Během korejské války si vydělávala prací ve vojenském obchodě americké armády (U. S. Eight Army PX). V roce 1953 se provdala za Ho Jŏng-džina (호영진, †1988) a postupně se jim narodilo pět dětí – jeden syn a čtyři dcery. Právě kvůli zaneprázdněnosti velkou rodinou vstoupila na literární scénu až ve svých čtyřiceti letech, kdy

v roce 1970 vyšla její prvotina, *Obnažený strom* (나무, 裸木, *Namok*). Román ovšem ihned získal literární cenu časopisu Tong-a.

V tomto svém prvním tvůrčím období se Pak Wan-sŏ zabývá hlavně tématem korejské války, které je pro ni příznačné. Pokud vezmeme v potaz traumatické zážitky, kterými prošla, potřeba vypsát se z nich je na místě. Její hrdinky se stávají stejně jako ona živitelkami rodin, které ztratily své blízké, nejčastěji manžela nebo bratra. Jsou pak nuceny potýkat s poválečným uspořádáním společnosti, ale především s materiálními a psychickými obtížemi vlastní rozpadlé rodiny. Autorka se ke vzniku své prvotiny vyjadřuje následovně: „Když jsem začala pracovat na své první knize, *Obnaženém stromu*, byla jsem obyčejnou ženou v domácnosti, vášnivou milovnicí literatury, ale nikdy jsem se neučila, jak psát. Jednoho dne jsem uviděla posmrtnou výstavu Pak Su-gŭna.⁴² Žil celý život v bídě, ale po jeho smrti se jeho díla stala jedněmi z nejvíce ceněných. Během korejské války si přivydělával portrétováním amerických vojáků a já jsem je přesvědčovala, aby se nechali zpodobnit. Oba jsme žili během války na dně, na kterém člověk nemohl pocítit ani kousek sebeúcty. On se ani po válce z chudoby nevyhrabal a v momentě, kdy jsme uviděla tu výstavu a jak je jsou jeho díla vysoce ceněna, pocítila jsem směsici rozporuplných pocitů zuřivosti, smutku a radosti. Chtěla jsem napsat dobrý životopis, který by vylíčil jeho život, chtěla jsem tím šokovat obchodníky s uměním, který měli zájem prodat jeho díla co nejdráž, aniž by něco věděli o něm samotném. Při psaní se mi ale do děje zaplétaly mé osobní příběhy, kterým jsem se nemohla vyhnout, ale které narušovaly původně zamýšlený koncept. Sice jsem tedy musela upustit od zamýšlené biografie, ale přitom vznikl *Obnažený strom*, který jsem naplnila myšlenkami, uzamčenými do té doby v mé hlavě“.⁴³ Hlavní hrdinkou novely je dívka Kjŏng, která je zároveň vypravěčkou. Její jméno se skládá pouze z jedné slabiky, proto se jí někdy říká Kjŏng-a. Děj je zasazen do období korejské války, ve kterém Kjŏng-a, stejně jako autorka, prožívá nejhorší období svého života. Válka způsobila utrpení mnoha lidem, některé z nich připravila dokonce o rozum a Pak Wan-sŏ ukazuje tento jev prostřednictvím Kjŏngina duševního bloudění, šílenství její matky a agonie malíře Ok Hŭi-doa. Právě on zde ztělesňuje skutečného Pak Su-gŭna, se kterým autorka pracovala na portrétech zhotovovaných na

---

⁴² Pak Su-gŭn (박수근, 朴壽根, 1914-1965), korejský malíř, oceněn mnohými výtvarnými cenami, přesto žil celý život na okraji společnosti, v bídě, v roce 1962 přichází o zrak a následně umírá na cirhózu jater.

⁴³ PAK, Wan-sŏ, *Literature and Experience*, dostupné na: http://www.gwu.edu/~eall/archive/special/Pak_Wan-so1.htm

objednávku pro americké vojáky. Důležitým tématem celého příběhu je kromě následků války také vztah matky a dcery, na který se Pak Wan-ső soutředí i v dalších dílech. Kjöngina matka psychicky neunesla ztrátu obou synů a její život se hroutí. Po smrti manžela se pro ni synové stali milovanými ochránci. Ted' o ně přichází, nedokáže se s tím vyrovnat a ubližuje tím své dceři, která ji začíná nenávidět. Matka s dcerou měly po celou dobu skryté mezigenerační neshody, a ty se vyostřily a vypluly na povrch v celém svém rozsahu až nyní, kdy se život obou rapidně mění. Kjöng-a drží své emoce na uzdě až do chvíle, kdy slyší matku stýskat si nad tím, že místo synů nezemřela nepotřebná dcera. Není smířená s jejich smrtí, stále dělá, jakoby žili, třeba tím, že udržuje jejich pokoje v původní podobě. Matka, obklopená šedou barvou, se stává stínem, který přežívá jen proto, že nemůže zemřít. Šed' je na jejích šatech, ve vlasech, na tapetách v domě a šedá je i polévka z kimčchi, kterou každý den vaří. Ta barva symbolizuje smrt, neústupnost a její vazby na minulost, které přivádějí dceru k zoufalství. Matka nakonec umírá, zanechávajíc svou dceru úplně opuštěnou. Kjöng-a její smrt vnímá takto: „*Matka odešla z domu své dcery, kde byla nešťastná, do domu svých synů, kde se bude cítit víc jako doma.*“⁴⁴ V podstatě ale opustila dceru už dávno předtím, byla to jen její fyzická schránka, která s ní zůstávala. A to je také důvodem, proč pro ni Kjöng-a nyní netruchlí. Dívka se snažila rozjitřit matčinu mysl a svými milostnými pletkami s americkým vojákem ji vytrhnout ze stavu nostalgie. Skutečným objektem její lásky se stal právě malíř Hŭi-do, kterého ale milovala spíše láskou dcery k otci. Hledala v něm náhradu za toho skutečného, který jí nebyl oporou ani když ještě žil. Po smrti matky se dívka postupně stává vyrovnanější, samostatně se rozhodující osobností, a i když jsou vzpomínky bolestné, nezavrhne svou minulost úplně. Nachází sama sebe, svou pravou identitu. Vyrovnaně ukončí vztah s malířem a stává se šťastně vdanou ženou. V závěru přichází na Hŭi-dovu posmrtnou výstavu a vidí tam obraz, na kterém stojí holý strom. Vždycky, když se na ten obraz u něj doma dívala, myslela si, že strom je mrtvý, ale nyní si uvědomuje, že pouze holý. Není divu, že ji to tenkrát v její bezútěšné situaci nenapadlo. Nyní, stojíc před obrazem, vidí, že Hŭi-do vložil do obrazu naději, naději na lepší budoucnost. Jako strom čeká na jaro, až obroste prvními lístky, i on věřil, že přijdou pro všechny klidné časy. Obnažený strom tak symbolizuje malíře v jeho očekávání, Kjöng-a v jejím duševním utrpení a stejně tak i deziluzi Pak Wan-ső, vzhledem

---

⁴⁴ YU, Young-nan, trans., *The Naked Tree* (Ithaca: Cornell University Press, 1995), str. 171.

k tomu, že román je silně autobiografický.⁴⁵ V její další, prestižní I Sangovou literární cenou oceněné novele *Záchytný bod* (*Ömmaui malttuk*, 엄마의 말뚝, 1980, do češtiny přeložila Štěpánka Horáková, in: *Ukradené jméno*, 2006) je také ústředním tématem vztah matky a dcery paralelně vykreslující vztah korejské společnosti a ženy. Na rozdíl od frustrované matky v předchozím románu reprezentuje zde hlavní postava silnou ženu, která se po smrti manžela stává živitelkou a hlavou rodiny a jejímž hlavním cílem je rodinné blaho. Aby se jejím dětem dostalo patřičného vzdělání, vydávají se z rodné vesnice do hlavního města. Už tímto rozhodnutím nastává konflikt mezi dcerou, která je vytržena z prostředí, na něž je zvyklá, a matkou, která si chce prostřednictvím toho, že se z dcery stane moderní vzdělaná dívka, splnit svůj vlastní neuskutečněný sen. Mladé dívce přijde sice koncept „nové ženy“⁴⁶ nesmyslný a v duchu s ním nesouhlasí, ale přesto se matce nepostaví. Mrzí ji, že nemůže společně s matkou trávit chvíle nad šitím, poslouchat její vyprávění a sbližovat se s ní, že si nemůže hrát s dětmi ze sousedství, protože musí pilně studovat. Nakonec se dívka nestane typickou „novou ženou“, ale inteligentní nezávislou spisovatelkou. Když se ohlédne za minulostí, porozumí matčinu jednání. Matka pro své děti úspěšně vytvořila onen záchytný bod, kterého se mohly chytit, byl jim domovem a výchozí stanicí k jejich úspěšným životům. Obě zmíněné hrdinky jsou zástupkyněmi mladých korejských dívek, které se narodily za japonské koloniální vlády, zažily euforii poválečného osvobození a prožívaly krutosti občanské války. Obě mají konflikty s matkou a hledají sebe sama, překonávají překážky a stávají se úspěšnými nezávislými ženami. Psaním těchto životních příběhů se Pak Wan-sŏ vrací ke svým vzpomínkám, čelí smrti svých blízkých, popisuje vztah se svou matkou a své vlastní duševní tápání a psaním o nich se sama vyrovnává s minulostí. Z plejády více než dvaceti románů, četných povídek, sbírek esejů a knih pro děti, které autorka napsala, jsou tato dvě díla označována za nejvíce autobiografická.

Poté, co částečně vyčerpala náměty z vlastní minulosti, našla si Pak Wan-sŏ nové téma a začala psát odlehčeným, satiričtějším tónem, zpracovávajíc problémy a důsledky nárůstu konzumní společnosti v již rozdělené Koreji. V povídkách beroucích si na mušku negativní

---

⁴⁵ WOO, Eunjoo, "Mother, Living Things Change!": The Korean Mother/Daughter Conflicts in Bak Wan-seo's *Namok and Eomma-ui Malttuk*. Korea Journal, Vol. 43, No.3, Autumn 2003, str. 233–260

⁴⁶ Fenomén moderně vzdělaných, nezávislých dívek, odmítajících tradiční konfuciánské zákony korejské společnosti a prosazujících volnou lásku, svobodný výběr partnera apod., se v Koreji objevuje poprvé okolo roku 1920. Viz výše.

jevy v této nově se formující městské středostavovské společnosti uplatnila svůj vypravěčský talent a cit pro detaily všedního dne. Převládající konzumní materialismus, pokrytectví a osobní zbabělost se v jejích dílech objevují jako důsledek rozpadu tradičního systému hodnot a uvolnění rodinných vztahů.⁴⁷ Příkladem takto orientované prózy je povídka *Jisté barbarství* (어떤 야만, *Öttön jaman*, 1976), v níž se průměrná rodina snaží navodit iluzi přepychu kvůli bohatému příbuznému, který přijíždí na návštěvu. Děj je situovaný do prostředí typického pro střední sociální vrstvu – řadových bytovek na periferii. Protagonisté, posedlí tím, aby jim ostatní záviděli, se neuváženě zadluží a následně málem zbankrotují jen kvůli předstíranému blahobytu. Po odjezdu příbuzného jsou ještě hlouběji chyceni do pastí socio-ekonomické stagnace a stejně jako všechny rodiny v sousedství, i oni patří k těm, kteří nemohou realizovat své sny. Uvedené charakteristice odpovídá také povídka *Ví to jen ona, já a Bůh* (지 알고, 내 알고 하늘이 알건만, *Či algo, nă algo, hanŭri algönman*, 1984), ve které se navíc objevuje autorčino další často zmiňované téma – osud starých lidí v době ekonomických změn korejské společnosti. Prezентuje zde špatné chování rodiny k pečovateli, která se starala o jejich příbuzného. Žena, která zde zastupuje příslušnici starší generace, uvěří slibu, danému rodinou, že jí za její služby pořídí malý byt, a stará se o pána až do jeho smrti. Když nastane okamžik vyrovnání, nejenže se nedočká žádné odměny, ale navíc se stane terčem posměchu okolí, které si o ní neprávem myslí, že je ziskuchtivá a vypočítavá. Rezignujíc odchází z pohřbu. Uvědomuje si, že v této společnosti se nemá smysl jakkoliv bránit, a kráčí vstříc znovu nabyté nezávislosti a svobodě. Spletité osudy odložených nebo bloudících starších lidí můžeme sledovat také v dalších povídkách, např. *Rozloučení na Kimpchu* (이별의 김포공항, *Ibjörŭi Kimpchokonghang*, 1974), *Pampelišky v těch krutých dnech* (옥상의 민들레 꽃, *Oksangŭi mindŭlle kkočch*, 1978) a *Iluze motýla* (환각의 나비, *Hwangagŭi nabi*, 1995) z pozdější doby.

Přibližně od 80. let se Pak Wan-sŏ ve svých prózách zabývá postavením ženy v korejské společnosti a otevřeně kritizuje určité zažití modely, jako například povinnost přivést na svět mužského potomka. Za jednu z povídek na toto téma, *Snící inkubátor* (꿈 꾸는 인큐베이터, *Kkum kkunŭn inkchjubeitchŏ*), získala v roce 1993 Cenu časopisu *Hjŏndä munhak*. Zástupkyně něžného pohlaví jsou zde líčeny jako pouhé „inkubátory“ produkující

⁴⁷ *Ukradené jméno: moderní korejské povídky* / editor Vladimír Pucek; přeložili Tomáš Horák ... et, Praha: Brody, 2006, ISBN: 80-86112-25-X, str. 197.

kýžené pokračovatele rodu, samozřejmě mužského pohlaví. Ačkoliv to bylo ilegální, docházelo v té době stále k pokoutním potratům plodů ženského pohlaví. Podobnou dějovou linii má i povídka *Tři dny toho podzimu* (그 가을의 사흘동안, *Kŭ kaŭrŭi sahŭl tongan*, 1985), jejichž hlavní hrdinka, postarší gynekoložka, touží před odchodem do penze odrodit živé dítě. Velkou zásluhu na její psychické nevyrovnanosti má v hloubi duše potlačovaná vzpomínka na znásilnění za korejské války. Po této hrůzné zkušenosti se stala lékařkou a celý život se zabývala především potraty, a co čtenáře šokuje možná ze všeho nejvíce, i potraty v pokročilém stupni těhotenství. Mezi jejími pacientkami sice převládaly prostitutky, ale za stejným účelem jako ony ji navštěvovaly i ženy ze střední sociální vrstvy a někdy i bohaté paničky. Nyní, na sklonku kariéry, hledíc na Hippokratovu přísahu zavěšenou v čekárně její praxe, touží smýt své činy přivedením na svět živého miminka. Když už se zdá, že se na ni usmálo štěstí, zaskočí ji reakce budoucího dědečka, který si nepřeje, aby jeho vnouče odrodila „vražedkyně dětí“. A tak se jí nesplní sen, kterým byla posedlá hlavně během posledních tří dnů své profesionální kariéry, a zklamaně odchází na odpočinek s nepořízenou. Za tuto povídku získala autorka Cenu korejských spisovatelů.

Z posledních dvou desetiletí autorčiny tvorby zmiňme novelu *Zaslepenost* (미망, *Mimang*, 1990). Velkou popularitu si také získalo také dílo z roku 1992: *Kdo snědl všechny ty divoké bobule?* (그 많던 싱아는 누가 다 먹었을까? *Kŭ manhtŏn singanŭn nuga ta mŏgŏssŭlkka?*, 1992). V roce 2004 vyšel román *Dům toho muže* (그 남자네 집, *Kŭ namdžanečip*) a o čtyři roky později *Laskavá Pok-hŭi* (친절한 복희씨, *Čchinčolhan Pok-hŭissi*, 2008). Kromě zmíněných hlavních témat, na která se autorka orientuje (traumata způsobená korejskou válkou, morální úpadek konzumní společnosti, postavení a úloha ženy ve společnosti) můžeme v jejích pracích nalézt například pohled na roli rodiny v moderní společnosti a změny v její tradiční formě, zvláště pak osudu jejích starších členů, dále pak úlohu manželství, vztah mezi manželi apod. Za nejkvalitnější jsou označovány autorčiny krátké povídky a eseje, ve kterých nechává volně proudit myšlenky a skrze svůj lehký, čtivý styl poutá čtenáře příběhy ze svého bohatého literárního světa. Pak Wan-sŏ je pro svůj moderní úsečný styl nejen oblíbenou spisovatelkou, ale zatím také jen jednou z mála spisovatelek, jež byla uznána mužskou literární kritikou. O kvalitách jejích děl svědčí i řada literárních ocenění, kromě již zmíněných to byla Státní cena za literaturu, získaná v roce 1990 za povídku *Zaslepenost*, v roce 1994 Tong-inova literární cena, v roce 1997 literární cena nadace Täsan a v roce 2001 Hwang Sun-wŏnova literární cena. Navíc byla pro svůj přínos

k rozvoji korejské literatury oceněna státním vyznamenáním korejského Ministerstva kultury pro rok 1998. Pro ženu, která vydala svůj první román téměř na pokraji čtyřicítky a které se nedostalo žádného předchozího literárního vzdělání, musí být tyto ceny obrovským zadostiučiněním a zároveň motivací. Důkazem je nemalý počet děl, která dosud napsala.

4.3.2 Han Mu-suk (한무숙, 韓戊淑, 1918–1993)

Han Mu-suk se narodila v Soulu 25. října 1918 do dobře situované tradiční rodiny s dlouhým rodokmenem. Od malička podléhala přísně výchově, spolu s níž se jí dostávalo i kvalitního vzdělání. V raném dětství u ní bylo objeveno velké výtvarné nadání, jež potvrdila cena, kterou získala už ve svých osmi letech. Její malby byly dokonce vybrány na přehlídku dětské malby v Berlíně. Začala kresbu studovat a brzy se jí naskytla příležitost ilustrovat román *Džungle* (밀림, *Millim*, 1935) autorky Kim Mal-bong (김말봉, 金末峰, 1901–1962), který vycházel na pokračování v deníku Tong-a ilbo (동아일보). V roce 1936 absolvovala na Vyšší dívčí škole v Pusanu, kam se rodina mezitím přestěhovala. Její zdraví nečekaně podlomila tuberkulóza, na kterou se několikrát léčila. Na nějaký čas se tak musela vzdát malování a tento interval byl následně prodloužen sňatkem v roce 1940. Přivdala se do velmi konzervativní rodiny, jejím manželem se stal bankéř Kim Čin-hŭng (김진흥). Společně vychovali 5 dětí, tři dcery a dva syny. Han Mu-suk se sice musela vzdát dráhy profesionální výtvarnice, ale na rozdíl od Pak Wan-sŏ jí příhodné okolnosti a dobré rodinné zázemí vytvořily vhodné podmínky k nastartování literární kariéry. Svou bohatou fantazii, doté doby přenášenou na plátno, nyní plně využila při psaní.

Debutovala v roce 1942 románem v japonštině *Žena s lampou* (등불 드는 여인, *Tŭngbul tŭnŭn jŏin*), za který získala cenu časopisu Nová doba (신시대, *Sinsidä*). Vzhledem k nepříznivé politické situaci se poté na nějakou dobu odmlčela a další literární práci vydala v roce 1948. Mezitím ovšem stihla napsat dvě divadelní hry: v roce 1943 to bylo *Srdce/Duše* (마음, *Maŭm*), za kterou byla oceněna Korejskou divadelní asociací a rok později *Zmrzlé květy* (서리꽃, *Sŏrikkočch*). Do literatury se vrátila ve velkém stylu, historický román *Dějiny plynou* (역사는 흐른다, *Jŏksanŭn hŭrŭnda*, 1948) se umístil na prvním místě v soutěži pořádané Mezinárodním deníkem (국제신보, *Kukčesinbo*). Během své literární kariéry získala téměř všechny prestižní literární ceny, zmiňme například Národní literární cenu Korejské republiky (Grand Prix) za své nejvýznamnější dílo, román *Setkání* (만남, *Mannam*,

1986). Umělecký záběr Han Mu–suk byl opravdu široký: kromě psaní povídek, novel a esejí se zabývala již zmíněným malířstvím a také kaligrafií (intenzivněji v 70. letech společně s manželem). Nesmíme opomenout ani to, že po dvacet let (1962–1985) vedla korejskou sekci mezinárodního PEN klubu. V rámci této funkce přednášela na několika univerzitách v Japonsku (Setkání korejské a japonské kultury, 1962), později i na Havaji (Korejská poválečná literatura, 1979), v USA (Šamanismus a korejská literatura, Korejská literatura v době rozdělení národa, 1986) apod. Při své práci pro PEN klub strávila mnoho času na cestách, poznávala jiné kultury a působivě reprezentovala svou zemi. Stala se i ředitelkou několika menších organizací, například Asociace korejských spisovatelek (1980), Sdružení korejských katolických spisovatelů (1984), Japonské kulturní společnosti a Asociace korejských prozaiků (1990). Přes všechny tyto své aktivity stihla napsat několik románů a vydat přes čtyřicet povídek. Její duševní pohodu a plné pracovní nasazení narušila v roce 1970 tragická nehoda jejího staršího syna. Dlouhou dobu se z jeho předčasné smrti nemohla vzpamatovat, navíc si sama při pádu nešťastně zranila páteř a téměř rok byla upoutaná na lůžko. Se svým synem se rozloučila povídkou *Všechno mezi námi* (우리 사이 모든 것이, *Uri sai modŭn kŏsi*, 1971), kde na něj formou dopisu vzpomíná a líčí mu své pocity. Vypráví, jak za ním byla v Americe, kde tvrdě pracoval na získání lékařské atestace a ve volných chvílích hrával na violoncello. Podle všeho to byl všemi oblíbený a mimořádně nadaný mladý muž, jehož životní cestu přetrhla tragická autonehoda daleko od vlasti. Chtěl se stát kardiologem, protože věděl o občasných srdečních slabostech milované matky. Ta nakonec zemřela právě na srdeční selhání, ve věku 74 let. Han Mu–suk se pro své pracovní nasazení, literární a výtvarný talent a další schopnosti stala nejen váženou a nepřehlédnutelnou osobností korejské veřejnosti, ale i jednou z klíčových korejských spisovatelek.

Autorčin zájem o historii se projevil už v jejím prvním významnějším díle: *Dějiny plynou* (역사는 흐른다, *Jŏksanŭn hŭrŭnda*, 1948). Prostřednictvím osudu tří generací jedné rodiny se Han Mu–suk vyjadřuje k důležitým okamžikům, jak v životě jednotlivce, tak v toku dějin. Tento román mapuje období přibližně od povstání tonghak⁴⁸ na počátku devadesátých let minulého století až do osvobození v roce 1945. Za historický román můžeme označit i *Vyprávění o domě granátovníků* (석류나무집 이야기, *Sŏngju namudžip ijagi*, 1964), které

---

⁴⁸ Náboženské–revoluční hnutí (동학, *tonghak*=východní učení), jež přerostlo v rozsáhlé rolnické povstání (r. 1894)

vycházelo na pokračování. Na bázi historických událostí je vystavěno autorčino nejvýznamnější dílo: román *Setkání* (만남, *Mannam*, 1986). Jeho hlavním námětem je osud prvních křesťanů v Koreji. *Setkání* vzniklo jako důsledek velkého zájmu o křesťanství ze strany autorky, jejího zanícení a usilovné, téměř desetileté práce na shromažďování a analýze historických pramenů. Nahlížíme skrze něj do Koreje první poloviny 19. století, do doby, kdy se střídal u moci mírný panovník, král Sundžo (1790–1834, vládl: 1800–1834) se zatrpklou, krvežíznivou královnou regentkou, která dala podnět k prvnímu masovému útoku na vznikající křesťanskou komunitu. Vstupujeme do děje v okamžiku, kdy jsou stoupenci „nové víry“ potrestáni trestem nejvyšším a jen hrstka učenců, která se víry na poslední chvíli vzdala, žije ve vyhnanství daleko od svých domovů. Ústředními postavami jsou mladý, zanícený křesťan Čöng Ha-sang (1795–1839, kanonizován v roce 1984 jako sv. Paul) a jeho strýc, konfuciánský učenec Čöng Jak-jong, neboli Tasan (1762–1836). Tito dva muži stojí zdánlivě na opačných pólech, jeden je významným učencem a druhý se stal nejslavnějším křesťanským mučedníkem. Přesto k sobě nacházejí cestu a stávají se jeden druhému váženým přítelem. A právě jejich setkání je asi tím neklíčovějším setkáním z celého příběhu. Setkávání samo o sobě je nejen názvem, ale především hlavním tématem. Náhodné střety lidí, kteří by se za normálních okolností zřejmě nepotkali, nebo těch, kteří by si měli rozumět, ale vzhledem k situaci toho nejsou schopni, jsou detailně vylíčeny. Významné místo patří setkáním osudovým, která jsou mnohdy tragická. Mezi ně patří setkání s blízkou osobou těsně před smrtí, setkání světce se zrádcem a setkání Boha s člověkem. Nejedná se ovšem pouze o setkání mezilidská, ale také o setkání kultur: západu a východu, setkání různých myšlenkových proudů nebo náboženství, která jsou zdánlivě neslučitelná a přesto se prolínající. Vidíme zde křesťanství zasahující do konfucianismu, ukázky šamanských praktik a ani buddhismus není opominut. Děj se točí hlavně okolo Ha-sanga, ale je obohacen o nemalý počet dalších postav, z větší části autentických. Zatímco Tasan tráví dlouhých 18 let ve vyhnanství studiem, psaním a výukou svých žáků – v tomto všem nalézá uspokojení a seberealizaci, Ha-sang se snaží pozvednout korejskou křesťanskou komunitu, nejen přivedením nového kněze, ale i tajným šířením víry a sjednocováním věřících. Jelikož byl jeho otec, Tasanův bratr Čöng Jak-čong, umučen, nemá Ha-sang odmalička v tak vážené rodině, jejíž pověst byla vážně poskvrněna, lehké postavení, dokonce se mu jako synovi vlastizrádce nedostalo základního vzdělání dle konfuciánské tradice. Přichází proto ve svých šestnácti za svým strýcem s prosbou o sestavení dopisu, ve kterém by požádal o vyslání nového kněze z Číny. Tasan je nejprve šokován, brání se znovu zjitřeným vzpomínkám na

zemřelého bratra, kterého mu, pro svou věc tak zanícený synovec, připomíná. Tasan pochybuje o sobě i o Bohu, jakoby se bál znovu nabyté nejistoty, ale Ha-sang si je svým posláním od začátku jist a víra v Boha je pro něj samozřejmá. A stejně tak pro další postavy, se kterými se Ha-sangova životní pout' proplétá. Většina z nich bere mučednickou smrt jako výsadu, jako samozřejmý a ctnostný odchod z pozemského života. V mnoha odbočkách autorka nás, čtenáře, seznamuje s životem lidí obyčejných i těch společensky výše postavených, zavádí nás do odlehlých koutů Koreje, kde žijí vyhoštění učenci a prostřednictvím Ha-sangovy cesty s každoročním poselstvím do Pekingu okusíme i tamní atmosféru. Košatý příběh končí v roce 1839, kdy se Ha-sang už nevyhne další vlně perzekucí a jakožto nejvýznamnější představitel křesťanské komunity podléhá následkům krutého mučení. Nedlouho před ním umírá v úctyhodném věku i Tasan, jehož Han Mu-suk nechává na sklonku života znovu přijmout křesťanskou víru. Dochází tím k určité závěrečné harmonizaci, ke které román směřoval.

Ve svých povídkách se Han Mu-suk zabývá více pocity a vnitřním světem postav, než jejich reálnými činy. Soustředí se na líčení osamělosti, melancholie a odcizení, které si hrdinové, povětšinou obyčejné ženy a muži, přivozují vlastním pochybením. Příkládovou povídkou je *Anděl* (천사, Čchönsa, 1956) ve které hlavní postava cítí zklamání a deziluzi z vývoje své země, která se sice vymanila z područí tolik nenáviděných Japonců, ale vzápětí se ocitla v občanské válce a v tom nenalézá žádný smysl a nerozumí ani rozdělení země. Podobně je laděná i povídka *Uprostřed pochodujícího šiku* (대열속에서, Täjöl sogesö, 1961), v níž autorka vykresluje skeptické pocity mladého studenta. Jeho revoluční nadšení je převálcováno lítostivou náladou a tápáním v šedi života. V takto psaných autorčiných pracích vyniká její nadání k výběru výrazových prostředků, jejichž široká škála a pestrost je často spojována s jejím výtvarným talentem. Ve svém dalším tvůrčím období se Han Mu-suk vrátila ke kaligrafii, o kterou se přibližně od sedmdesátých let začal zajímat její manžel. Společně pak navštěvovali světové výstavy, nebo je sami pořádali. Pro příklad uveďme světovou výstavu kaligrafie v Limě v roce 1985, nebo vlastní výstavu pořádanou v roce 1990 v Söulu. Kromě těchto aktivit přednášela dále na světových univerzitách a těšila z překladů svých děl, které začaly vycházet v několika světových jazycích. Překlad *Setkání* v angličtině vyšel v roce 1992 (*Encounter*, University of California Press, Berkley). Mezi autorčinými posledními díly je i sbírka esejí *Měsíc v mém srdci* (Nä maüme ttüntal, 내 마음에 뜬 달), vydaná v roce 1990.

4.3.3 Han Mal-suk (한말숙, 韓末淑, nar. 27.12.1931)

Han Mal-suk se narodila v Söulu jako třetí ze čtyř dětí, její starší sestrou byla výše zmiňovaná úspěšná spisovatelka Han Mu-suk. Stejně jako jí se i Han Mal-suk dostalo hodnotného vzdělání, které završila diplomem na Söulské národní univerzitě v roce 1955. Vystudovala zde lingvistiku a i poté zůstala domovské univerzitě věrná jako profesorka. Po dobu více než 14 let tu přednášela korejský jazyk a literaturu. Han Mal-suk se stala ženou Hwang Pjöng-giho (황병기, nar.31.5.1936), který je pokládán za nejznámějšího korejského skladatele a hudebníka. Společně mají čtyři děti, dva syny a dvě dcery. Han Mal-suk je podobně jako její starší sestra veřejně aktivní osobností. Je zástupkyní korejského PEN klubu, v letech 1983–1985 byla členkou korejské komise pro UNESCO a v neposlední řadě byla i ředitelkou různých organizací sdružujících ženské autorky (např. v letech 1993–1996 *Hanguk jöhaksahjöpöhö*, 한국여학사협회, od roku 2002 působí v *Hankukjösöngmunhaginöhö*, 한국여성문학인회).

Han Mal-suk vstoupila ve velkém stylu na literární scénu v roce 1957, kdy její povídka *Konec mýtu* (신화의 단애, *Sinhwaŭi tanä*, zfilmovaná v roce 1959, do češtiny přel. Vladimír Pucek, in: *Tváře a osudy*, 1999) vzbudila velký ohlas korejské veřejnosti. Zpočátku to byl ohlas spíše negativní, protože povídka svým námětem nejen vyčnívala z řady běžně psané prózy, ale zároveň některými motivy vstupovala do zakázaných vod. Konec mýtu tak symbolicky naznačuje konec tradičních norem v Koreji před válkou, i konec některých tabu v korejské poválečné literatuře. Autorčina prvotina je jednou z těch, ve kterých se zabývá existencionálními problémy mladé poválečné generace. Na pozadí etických a milostných problémů vykresluje postavy, převážně dívky, které se zmítají v kolotoči nově se formující materiální společnosti. Ačkoliv je právě jednání jejích hrdinů v rozporu s tradičními morálními zákony, je stále svázáno snahou o nalezení východiska, vírou v naději, která je nakonec většinou korunována úspěchem. Ten, ač nemusí být prvoplánovým cílem, vyvádí postavy z temného období a naznačuje světlou budoucnost, která je čeká. Je to především vítězství lidskosti, autorčino krédo, které nalézáme v jejích povídkách. Ústřední postavou *Konce mýtu* je studentka umění Čin-jöng, která řeší svoji neutěšenou finanční situaci prací v nočním baru a náhodnými sexuálními službami. Při hledání smyslu vlastní existence nemá stanovený žádný plán, žije ze dne na den, podle toho, kolik má zrovna peněz. Pro pobouření literárních kritiků a starší generace byla už tato postava dostačující. Další kapkou do téměř

přeplněného poháru tolerance pokrytecké veřejnosti byla postava válečného zběha, jenž se v povídce také objevuje. Dezertér dívce slíbí, že jí dá všechny svoje peníze za její služby, ale nakonec je chycen „lovcem zběhů“ a k setkání nedochází. Dívka tak zůstává sama v jím pronajatém pokoji, kde má dost času přemýšlet o tom, co doopravdy chce. I přes počáteční nelibost byla povídka nakonec těmi, již pochopili její hlubokomyslný podtext, oceněna kladně.

Setkání s Bohem (*Singwaŭi jaksok*, 신과의 약속, 1968) patří tematicky také k povídkám se silnými existenciálními prvky. Zoufalá matka, která doposud nevyznávala žádnou víru, se ve své nemohoucnosti obrátí k Bohu s prosbou, aby zachránil její nemocnou dcerku. Ta se uzdraví, ale matka váhá, zda má splnit svůj slib a uvěřit v Boží moc, nebo žít dále ve své zatvrzelé ateistické perspektivě. Nakonec si vybírá druhou variantu a místo do modliteb se ponoří do starostlivé péče o stále slabou pacientku, kterou zachránil v pravé chvíli se objevivší mateřský instinkt. Vítězství nad životními překážkami pomocí pevné vůle je možné nejen v povídce *Období dešťů* (*Čangma*, 장마, 1959, do češtiny přeložila Veronika Koubková, in: Bulletin česko–korejské společnosti, 2005). Snaha o záchranu majetku při ničivé povodni stojí rolníka Tche-sika málem život. Přežije jen díky obětavé péči své ženy, která plně věří v jeho uzdravení. Překážka, postavená do životní cesty lidí, kteří ji nemohou obejít, ale musí jí čelit, je zdolána pomocí zmíněné pevné vůle, lásky a víry v druhé. Jak je vidět, další autorčiny povídky už nebyly tak vyhraněné, jako její prvotina. Han Mal–suk se dále zabývala variabilními náměty. Dozvuk přímých následků korejské války je ještě zřetelný ve *Zranění* (*Sangčchŏ*, 상처, 1966), kde si hlavní hrdina vyčítá svůj podíl viny na kamarádově invaliditě. Ať jsou fyzické újmy jakkoliv rozsáhlé, nejsou zpravidla zdaleka tak vážné jako ty psychické. Ztráta lásky, zoufalství a pocit viny převládají nejen u postav z povídek, ale u obyčejných lidí, kteří zakusili trpkou chuť války. Do opuštěného Söulu v době korejské války se ve svých vzpomínkách vrací i hrdinka povídky *Přítel s čokoládou* (*Čchokcholit čchingu*, 초콜릿 친구, do češtiny přeložila Miriam Löwensteinová, in: Nový Orient 2003/1) z roku 1985. V této a dalších kratších prózách můžeme pozorovat autorčino nadání pro líčení událostí s jemnou ironií, někdy až tragikomikou, její osobitý, čtivý styl, který právě v povídkách vyniká nejvíce. Její obsáhlé povídkové dílo vyšlo v šesti souhrnných svazcích v letech 1960–1978. Za svou tvorbu posbírala několik významných ocenění, uveďme například cenu časopisu Hjöndä munhak, rok 1964, nebo nejvyšší ocenění deníku Hanguk ilbo, v roce 1969. Ovšem nejvyšší známkou kvalit této autorky je bezesporu

opakované navržení na Nobelovu cenu za jeden z jejích tří románů, *Písně z druhého břehu* (*Arūmdaun jōngga*, 아름다운 영가, 1981, do češtiny přeložila Miriam Löwensteinová, 1997).

Román *Arūmdaun jōngga* je svou strukturou zajímavě rozdělen do čtyř ročních období. V každém z nich se hlavní hrdinka Ju-džin setkává se smrtí známých, blízkých lidí. Ju-džin je inteligentní, decentní žena středního věku, která je řádně vdaná, stará se o rodinu a ve volných chvílích překládá. Do jejího života vstupují různé postavy, jejichž osud se proplétá s jejím, avšak nikdy ne na dlouho. Setkává se s dvojicí tuláků – starým dědou Kangem a jeho neposkvrněným vnukem, kteří žijí v chatrčích za městem. Díky ní se tito dva mohou přestěhovat do domu další zajímavé postavy, zbohatlé vdovy, která je posléze zavražděna nevlastními syny, kterým upřela jejich dědické právo. Všechny spojuje mystická věštkyně O, která zde zastupuje pomalu mizející tradici a jejímž prostřednictvím nahlížíme na nynější existenci a život „na druhém břehu“ z poněkud jiného úhlu, než jsme zvyklí. Společně s prvky šamanismu je zde zastoupeno i křesťanství a buddhismus, které vidíme tak, jak je praktikují obyčejní věřící. Některé staré zásady tu buď narážejí na moderní, ze západů přinesené zvyklosti, mísí se s nimi, nebo jim uvolňují místo. Na pozadí konzumní společnosti vnímáme jemně psychologicky vykreslené postavy s veškerou vážností, která je jim přisouzena, a ač nám jejich osudy mohou připadat značně stylizované, vyznívají přesvědčivě. Na třech manželských párech je ukázáno fatální nedorozumění ženského a mužského světa, o kterém si nejsme jisti, komu ho máme přiřknout za vinu, protože v jednom páru je to žena, která je strůjkyní rozbrojů, a v dalším zase manžel a jeho ignorance. Celý román má nakonec jistý smířlivý podtext. Smíření se smrtí napomáhá víra, že se se svými blízkými můžeme rozmlouvat i z „druhého břehu“.

Nominace na Nobelovu cenu jen potvrzuje, že *Písně z druhého břehu* jsou autorčiným nejlepším dílem. Další dva romány: *Bílý průsmyk* (*Hajan todžōng*, 하얀 도정, 1964) a *Doba hledání* (*Mosäk sidä*, 모색 시대, 1980) si takovou popularitu už nezískaly. Kromě zmíněné povídkové tvorby vydala Han Mal-suk několik svazků esejů. Její díla byla a jsou překládána do mnoha světových jazyků, mimo jiné i do švédštiny a polštiny. Do češtiny byla přeložena ještě povídka *Odlet z Dullesova letiště* (*Dölles konghangül ttōnamjō*, 탈레스 공항을 떠나며, 2000, přel. Marcela Kašparová), ve které autorka reaguje na události z 11. září. Zajímavé je, že před publikací této povídky se na více než deset let literárně

odmlčela. Nyní, ve svých 79 letech platí Han Mal-suk za oficiální, váženou postavu korejské literatury, která svým celoživotním dílem značně přispěla do jejího fondu.

4.3.4 Kang Sin-džä (강신재, 姜信哉, 8.5.1924–12.5.2001)

Tato korejská prozaička se narodila 8. května roku 1924 v blízkosti soulského Namdämunu. Stejně jako již zmíněné autorky, i ona měla možnost navštěvovat prestižní školy, kde se jí dostalo kvalitního vzdělání. Zmiňme dívčí střední školu Kjöngi (경기여자고등학교, 京畿女子高等學校, zal. 1899), která patří k nejstarším vzdělávacím institucím poskytujícím moderní vzdělání. Kromě Kang Sin-džä tady, v chlapecké části školy, studovala řada vlivných osobností korejské politické, popřípadě umělecké scény. Touha po dalším vzdělání přivedla spisovatelku na univerzitu Ewha, kam nastoupila v roce 1943 a kde studovala literaturu. V průběhu druhého ročníku se ale vdala a studium musela přerušit. Ze šťastného manželství vzešly děti – dcera a syn. Přerušení školy jí ovšem nebránilo v tom, aby se později stala úspěšnou spisovatelkou. Na literární scénu vstoupila v roce 1949 s povídkami *Tvár* (얼굴, *Ölgul*) a *Čöng-sun* (정순이, dívčí jméno). Její debut podpořil spisovatel Kim Tong-ni, díky kterému mohly povídky vyjít v literárním časopise *Munje* (Literární umění, 문예). Už v těchto prvních dílech autorka naznačila, k jakým tématům tíhne. Vnitřní svět dívek a žen, jejich pocitů, chování k mužům a psychologie je příznačný pro její celoživotní tvorbu. Dále jsou to nenaplněné vztahy, milostné trojúhelníky, protipóly lásky a morálky atd. Autorčina díla jsou založena na konfliktu mezi mužem a ženou, který ústí v úsilí hledání vzájemné harmonie, ale v konečném důsledku vychází najevo, že ta je mezi ženským a mužským světem nedosažitelná. Vnější svět, jehož působením mnohdy dochází k zápletkám v životě hlavních hrdinek, je viděn skrze portréty jejich osudů. Sledujeme tak působení korejské války, přetrvávání patriarchálních tradic v rodině a měnící se strukturu společnosti v důsledku poválečných sociálních změn. Kang ve svých dílech s oblibou používá moderní jazyk, nevyhýbá se anglicismům a libuje si v používání exotických slov. Přibližně do 60. let se Kang Sin-džä soustředila na povídkovou tvorbu. Poté začala psát romány, kterých vydala okolo třiceti. Její souhrnné dílo vyšlo ve čtyřiceti svazcích. Stejně jako díla výše zmíněných spisovatelek, i její práce byly oceněny prestižními literárními cenami. Nejvýznamnější z nich, Cenu Akademie umění Korejské republiky za celoživotní dílo, obdržela v roce 1988. I ona byla po nějaký čas předsedkyní Korejského svazu spisovatelek, členkou předsednictva Asociace korejských spisovatelů a v neposlední řadě členkou Akademie umění.

Pro svou povídkovou tvorbu je Kang Sin-džä ceněna nejvíce, a to nejen díky množství povídek, které napsala, ale především díky jejich kvalitě. Povídka *Den, kdy padal sníh* (눈이 내린 날, *Nuni närin nal*) následovala krátce po jejím debutu, a to v roce 1950. Hlavní protagonistka se zde stará o morfinisty. Jak je pro autorku typické, vnější okolnosti, v tomto případě korejská válka, jsou zde jen lehce naznačeny a působí jako pozadí celého příběhu. Děj se soustředí více na vnitřní svět hlavní hrdinky, která se musí vyrovnat s překážkami vstupujícími do jejího života. Za povídku *Útes* (절벽, *Čölpjök*, 1959) získala Kang cenu Svazu korejských spisovatelů. Za jednu z jejích nejlepších povídek je považován *Mladý stromek zelkova* (젊은 느티나무, *Čölmün nŭtchinamu*, 1960, do češtiny přeložila M. Bušková, in: *Tváře a osudy*, 1999) ve kterém líčí čistou lásku mladé dívky k nevlastnímu bratrovi. Dívka bezmezně touží po svém bratrovi, ačkoliv ví, že jejich vztah nemůže být vzhledem k právním a společenským zákonům nikdy naplněn. Skrz autorčina slova vnímáme vnitřní pocity nešťastné bytosti i sílu a naději, kterou ve své mladistvé naivitě vkládá do svého jednání. Tematicky zajímavá je *Evina proměna* (이브의 변신, *Ibŭi pjönsin*, 1965). U hlavní postavy zde dochází k narušení psychiky, protože se nemůže vdát podle vlastní vůle. Naopak její služebná Agáta nenávidí všechny příslušníky opačného pohlaví, kvůli špatným zkušenostem z nevydařeného manželství. Nana, která nedokáže zapomenout na první lásku, je trnem v oku své služebné, která její chování vnímá jako pošetilé. Dokonce se svou paní zachází surově, hájíc své přesvědčení. Ona i Nana se nakonec stávají obětí svých zásad, za kterými si sveřepě stály.

Přibližně od 60. let se Kang Sin-džä začala věnovat psaní delších prozaických útvarů, tedy novel a románů, kterých nakonec vydala kolem třiceti. V prvním z nich, *Pampeliškách u řeky Imdžin* (임진강의 민들레, *Imdžinkangŭi mindŭlle*, 1962) se vrací do doby korejské války. Hlavní hrdinka se stává svědkyní červnové invaze severokorejských vojsk na jih v roce 1950. Ještě hlouběji do minulosti se vrací v románu *Vlny* (파도, *Pchado*, 1963–64), ve kterém je děj situován až do období japonské okupace. Dívka Jöng-sil čelí nepřízni osudu, které se ve stále tradiční společnosti, navíc zatížené koloniální nadvládou, obtížně vzdoruje. Její otec je bez práce, svým nevybíravým chováním navíc terorizuje starší sestru a na matce nechává veškerou starost o obživu a chod rodiny. Jöng-silina sestra se vzápětí vzbouří, uteče a provdá se. Stává se první blízkou osobou, která mizí ze života hlavní hrdinky. Posléze je její ztráta následována ztrátou přítelkyně, které obě přijdou o otce a mizí z Jöng-silina života. Děj je

rozdělen do čtyř ročních období. V posledním z nich, v zimě, zůstává dívka sama. Její otec se nakonec přeci jen vrací domů po nevydařeném vztahu k jiné ženě a smiřuje se s dcerou.

K aktuálním společenským problémům se autorka vyjádřila v románu *Dnešek a zítřek* (오늘과 내일, *Onŭlkwa năil*, 1966). Na pozadí příběhu hlavního hrdiny a jeho přítelkyně popisuje studentské hnutí roku 1960, kdy se studenti vzbouřili proti režimu prezidenta I Süng–mana (prezidentem KR v letech 1948–1960). Studentský idealismus podpořený jejich frustrací vedl nakonec ke svržení režimu, necelé dva měsíce po volbách. Střety s policejními jednotkami byly velmi krvavé, veřejná střelba na neozbrojené studenty připravila o život několik stovek mladých lidí, většinou vysokoškoláků, nebo jejich profesorů. Kang ve svém románů líčí konkrétní příběhy některých z nich, pokládá je za spontánní hnutí a vkládá do nich naději. Staví je do kontrastu s nezájmem starší generace, která zde v podobě rodičů hlavních postav představuje demoralizovanou složku obyvatel, kteří se nechají vláčet autokratickým režimem. Za novelu z roku 1967 *Tento nádherný smutek* (찬란한 슬픔, *Čchallanhan sŭlpchŭm*) získala Cenu pro ženskou autorku. Kang Sin–džä získala ocenění také za svůj historický román *Manželka korunního prince Sadoa* (사도세자빈, *Sado sedžabin*, 1984) ve kterém věnovala pozornost známému příběhu korunního prince Sadoa (1735–1762), který byl duševně nemocný. Jeho otec se ho nakonec musel zbavit. Odsoudil ho k velmi kruté smrti– byl po deset dní zavřen v truhle na rýži. Zmíněná Cena Akademie umění Korejské republiky za celoživotní dílo, kterou Kang získala v roce 1988, jí jako jedné z nejproduktivnějších korejských autorek druhé poloviny 20. století po zásluze patří.

5 Závěr

Pokusila jsem se zde o literárně–historickou práci, která by měla v první řadě podat ucelený obraz o moderní ženské literatuře v Koreji a to přibližně od dvacátých let minulého století. Ač jsem v úvodní části práce měla pouze letmo zmínit první autorky moderní literatury, dovolila jsem si nakonec počátky ženské literatury rozvinout a přiblížit tak lépe podmínky, ve kterých tvořily, jakožto odrazový můstek pro spisovatelky, které na ně navázaly. Zmapovala jsem tak přibližně jejich několikaletou pout', od prvních nesmělých krůčků na literární pole, doposud ovládané výhradně muži, až po jejich vystřídání dalšími generacemi autorek. Ty neměly působení v této oblasti o moc lehčí, nicméně minimálně jejich vstup do literatury byl daleko jednodušší.

Na obě dvě skupiny autorek mělo značný vliv společenské klima. Nerovnoprávné postavení v tradiční rodině, nesnadné hledání místa ve společnosti, obtížný přístup ke vzdělání, ekonomická závislost a podobné faktory ovlivňovaly ženskou literární tvorbu a jen s malou nadsázkou můžeme říct, že některé z nich ji ovlivňují do dnešní doby, kdy na pultech knihkupectví s naprostou samozřejmostí nalézáme díla psaná ženami, ve všech směrech konkurující svým mužským protějškům. Čím konzervativnější byla společnost, tím více vystupovalo do popředí volání po seberealizaci, obviňování společnosti, žaloba daných norem– to vše je patrné zvláště u první zmiňované skupiny autorek. Podíváme–li se na díla Kim Mjōng–sun, Na Hje–sōk a Kim Wōn–džu z gynocentrického hlediska, můžeme dle mého názoru říci, že v nich nalezneme fenomén ženského psaní. Označovány za spisovatelky „éry volné lásky“ se zabývaly podobnými náměty, které zpracovávaly podobným způsobem. Na druhou stranu platí, že jim chyběly předchůdkyně, neměly v podstatě na co navázat, a proto se jejich díla vyznačovala příslušnou jazykovou rozmanitostí. Každá z nich byla v hloubi duše rebelkou, která se drala o svá práva a používala k tomu různé jazykové postupy.

I v dalších obdobích nalézáme shodné rysy ženského psaní, i když bychom měli znovu zdůraznit, že každá spisovatelka je osobností, jejíž jazyk a způsob psaní je charakteristický jen pro ni samotnou. Jsou to 70. a 80. léta, v nichž se objevila nová tvář literatury psané ženami s jejich specifickými schopnostmi poodhalit a hlavně přenést na papír své nejnítější pocity, úvahy, které se jim promítají před očima, a souvislosti, k nimž může dospět pouze a jenom žena. Toto považuji také za fenomén, jenž může být zčásti opodstatněn. Pak Wan–sō společně s Sō Jōng–ūn, O Čōng–hūi a Kim Čchā–wōn začaly tímto přirozeným

„ženským“ stylem psát a byly přijaty kladně především ženským publikem, které v jejich dílech do značné míry nachází samo sebe.

Pokud bychom se chtěli hlouběji a nejednostranně zabývat dále problematikou otázky ženského psaní, třeba i z perspektivy feministického čtení, potřebovali bychom především překonat jazykovou bariéru. Ta nám skrz překladovou literaturu brání přímému kontaktu s knihami v originále, které v nás tímto nemohou vyvolat úplný původní autorčin záměr. Ač jsme schopni se s originálním dílem v určitém rozsahu seznámit, dokud se naše jazykové znalosti nedostanou na špičkovou úroveň, nebudou pro práci takového rozsahu dostačující. Čteme-li překladovou literaturu, jsme, ať chceme nebo ne, do jisté míry ovlivněni překladatelem. Můj dojem je tedy do jisté míry zjednodušený. I přesto doufám, že některé mé závěry mají své logické opodstatnění a již nyní mohu říci, že se staly podněty a východisky k dalšímu podrobnějšímu zkoumání. Najít a přesně pojmenovat shodné rysy zpracovávaných děl jednotlivých autorek není jednoduché. Vzhledem k tomu, že mé zkušenosti s podobným rozbořem jsou dosud velmi malé, stejně jako má jazyková schopnost čerpat z originálních korejských materiálů, uznávám, že tato práce nemohla danou problematiku zcela obsáhnout.

6 Bibliografie

- ECKERT, Carter J. et al. *Dějiny Koreje*. Nakladatelství lidové noviny. Praha, 2001. ISBN: 978-80-7106-580-7
- FULTON, Bruce and Ju-chan: *Words of Farewell: Stories by korean women writers*. The Seal Press, Washington, 1989. ISBN: 0-931188-77-6
- HAN, Mal-suk: *Písně z druhého břehu*. Překlad z korejštiny a doslov Miriam Löwensteinová. Dar Ibn Rushd, Praha, 1997. ISBN: 80-901881-7-6
- HAN, Mal-suk: *Saranghalttäwa heöčilttä*. Söul, 2008. ISBN: 978-89-87749-95-21-5
- HAN, Mu-suk: *Setkání*. Překlad z korejštiny Miriam Löwensteinová, Praha 2007
- CHO, Dong-il: *Korean Literature in cultural context and comparative perspective*. Jipmoondang publishing company. Söul, 1997. ISBN: 89-303-5001-1
- KIM, Elaine H.: *Dangerous Women: Gender & Korean Nationalism*, New York and London, Routledge, 1998
- KIM, Yoon-shik: *Understanding modern korean literature*. Jipmoondang publishing company. Söul, 1998. ISBN: 89-303-5002-X
- KIM, Yung-Chung: *Women of Korea*. Seoul, Ewha Womans Univerzity Press, 1976. ISBN:
- KRUPA, Viktor: *Premeny a návraty, Cesty k emancipaci literatúr Ázie a Afriky*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1989. ISBN: 80-220-0008-6
- LEE, Younghee: *Ideology, Culture, and Han: Traditional and Early Modern Korean Women's Literature*. Jimoondang Publishing Company, Söul, 2002. ISBN: 1-931897-07-7
- LEE, P.H. (ed.): *A History of Korean Literature*. Cambridge 2000. ISBN-13: 9780521828581
- LEE, P.H. (ed.): *Modern Korean Literature, An Anthology*. Honolulu: University of Hawai'i Press, 1990. ISBN: 0-8248-1321-9
- LEE, P.H. (ed.): *Sourcebook of Korean Civilization I, II*. Columbia Univerzity Press, New York 1993, 1996
- LÖWENSTEINOVÁ, Miriam: *Dějiny moderní korejské literatury*. Praha: Karolinum, 1998. ISBN: 80-7184-634-1
- LÖWENSTEINOVÁ, Miriam: *Slovník korejské literatury*. Praha: Libri, 2007. ISBN: 978-80-7277-271-1
- OATES-INDRUCHOVÁ, Libora (ed.): *Ženská literární tradice a hledání identit*. Sociologické nakladatelství (SLON), Praha, 2007. ISBN: 978-80-86429-69-4
- OBSTOVÁ, Zora: *Ženská próza v italské moderní literatuře*. Praha: Karolinum, 2008. ISBN: 978-80-246-1458-8
- PUCEK, Vladimír (ed.): *Tváře a osudy: Moderní korejské povídky*. Brody, Praha 1999. ISBN: 80-86112-14-4
- PUCEK, Vladimír (ed.): *Ukradené jméno: Moderní korejské povídky*. Brody, Praha 2006. ISBN: 80-86112-25-X
- Korean National Commission for UNESCO, *Korean Literature: Its Classical Heritage and Modern Breakthroughs (Anthology of Korean Studies, Vol. 4)*. Seoul, Hollym Corporation, 2003. ISBN: 1-56591-176-8

Hanguk jösöngmunhagüi ihä. Söul, 2003. ISBN: 89-87826-97-x

Pak Wan-sö munhak kilčchatki: Pak Wan-sö munhak 30 njön kinjöm pipchjödžip. Söul, 2000. ISBN: 89-38-4052-4 03810

ODBORNÉ ČLÁNKY, ESEJE:

Archiv Orientální, Speciální vydání 76/2008, článek: *New Woman Reborn as a Buddhist Nun: Kim Ir-yöp's Buddhist Stories in the Age of Yönae*, Lee Jung-Shim, ISSN: 0044-8699

Korea Journal, Vol.43 No.3 Autumn 2003, článek: *"Mother, Living Things Change!": The Korean Mother/Daughter Conflicts in Bak Wan-seo's Namok and Eomma-ui Malttuk*, Woo, Eunjoo, pp.233~260, ISSN: 0023-3900

Korea Foundation Field Research Fellow, June 2009, odborná přednáška: *On Kang Kyöng-ae and Her Act of Writing*, Shim, Mi-ryong

KIM, Unkyung Sally: *Contemporary women's writing in South Korea: Pushing the Parameters of Femininity in a Masculinist Tradition*. Magisterská práce, University of Southern Carolifornia. 2007

SLOVNÍKY:

Hanguk munhwa sadžön. Söul, Munhwasa 1992.

Hanguk munhak sadžön. Söul, Sömundang 1991

Kukmunhak sadžön. Söul 1986